

Előfizetési fölhívás

„Szombati Lapok“

politikai, közgazdasági és társadalmi hetilap harmadik évfolyamára.

A „Szombati Lapok“ ujtól fogva két iven fognak megjelenni, melyek egyike mint

„A Szombati Lapok Néplapja“

a kevesebb előismerettel bíró olvasók számára tartalmazni fog minden szükséges tudnivalót és hozni fog a szöveghez illő képeket.

A „Szombati Lapok“ előfizetési ára nem változik az ujtévben sem.

Egy évre	6 ft. — kr.
Félévre	3 „ — „
Negyedévre	1 „ 50 „

Az előfizetési pénz (legelőször postautalvánnyal) a „Szombati Lapok“ kiadó-hivatalához, (Franklin-társulat, egyetem-utca 4-ik sz. Pest) czimezendő.

Simonyi Ernő,

kiadó-tulajdonos és lapvezér.

Erdei Bódog,

felelős szerkesztő.

A „Franklin-társulat“ magyar irodalmi intézetben, Budapest (egyetem-utca 4-ik szám) megjelent és minden könyvtárnál kapható:

Falusi könyvtár.

Ara egy-egy kötetnek füzve 50 kr.

1. Magyar méhészkönyv. Irta dr. Farkas Mihály. Második kiadás. (108 lap, 8-rét.)
2. Úgyes Mari, a kis konyhakertésznő. Metzger műve után magyarítá István bácsi. Második kiadás. (126 lap, 8-rét.)
3. Takarmány-növények ismertetése és tenyésztése. Irta Farkas Mihály. (104 lap, 8-rét.)
4. Kereskedési növények művelése. Irta Reischer Endre. (104 lap, 8-rét.)
5. Juhtenyésztés és gyapju-ismeret. Irta Reischer Endre. (112 lap, 8-rét.)
6. Dely M. és J. Gyakorlati és elméleti sertéstenyésztés. (VIII. és 72 lap, 8-rét.)
7. Apró majorság, vagyis a baromfi-tenyésztés foglalatja. Irta Farkas Mihály. (112 lap, 8-rét.)
8. A bogyar-gyümölcs tenyésztése. Irta Farkas Mihály.
9. A dinnye-tenyésztés foglalatja és a legjelesebb honi és külföldi esemegéfajok ismertetése. Irta dr. Farkas M., földbirtokos. Eredeti ábrákkal.
10. A szarvasmarha-tenyésztés. Irta Kégy Sánd. 8 fametsz.

50 kr. egy-egy kötet.

50 kr. egy-egy kötet.

Előfizetési fölhívás

„MAGYAR UJSÁG“

czimü

politikai és nemzetgazdasági napilap tárgyában.

A „Magyar Ujság“ ez évben a nyolczadik évfolyamba lépett. Hogy ez idő alatt mindig bátran lobogtatta a 48-ki zászlót, melyre a szabadság, egyenlőség és testvériség szavai írják, e mellett tanuskodik multja. Ezért küzdött a multban, s ezért fog harcolni a jövőben is.

Fölkérjük t. vidéki elvbarátainkat, hogy a 48-as párt ezen közlönye körül mindinkább több pártolót csoportosítsanak.

Előfizetési föltételek január 1-től kezdve:

Egész évre	16 ft. — kr.
Félévre	8 „ — „
Negyedévre	4 „ — „
Két óra	2 „ — „
Egy óra	1 „ 40 „

Az előfizetések posta-utalvány útján legelőször postautalvánnyal Budapestre egyetem-utca 4. szám a „Franklin-Társulat“ magyar irodalmi intézet és hírlapkiadó hivatalába (ezelőtt Heckenast Gusztáv) intézendők.

A szerkesztőség.

Kiadja és nyomtatja a „Franklin-társulat“ magyar irodalmi intézet és könyvnyomda, Budapest (egyetem-utca 4-ik szám).

A t. cz. vidéki honfitársakat,

kik a magyar nép szellemi előhaladását mint nemzeti létünk biztosításának legfőbb föltételét, előmozdítani ohajtják, hazafiai tisztelettel kérjük föl, hogy a nép művelődésének érdekében ezen közhasznú vállalatot terjesztési és tömeges előfizetések gyűjtése által elősegíteni sziveskedjenek.

Politikai és képes hetilap, legelőször ujság a magyar nép számára, melyet mindenki megszerezhet, még azok is, kik eddig ujságot nem tartottak:

KÉPES NÉPLAP
POLITIKAI HIRADÓ

mely megjelen

minden héten vasárnapon, mulattató és tanulságos tartalommal, s a hazai és külföldi politikát tárgyaló rendes rovattal.

Az ezentul minden héten egy iven megjelenő és a szövegbe nyomott képekkel érdekesített ujság ára

egész évre csak 2 frt.

Előfizethetni egyenként postán

a „Képes Néplap“ kiadó-hivatalához Pesten, (egyetem-utca 4-ik szám)

ezimzett bérmentes levélben, vagy még czélszerűbben posta-utalvánnyal, mely 5 krért minden postahivatalnál készen kapható. — Legelőször legközelebb, farsang és postabér kimélese tekintetéből, a tömeges előfizetés.

Az előfizetésre nézve föltételeink a következők:

A „Képes Néplap“ postán küldve	2 forint
Egész évre (január—december)	2 „
Félévre (január—junius)	1 „

A t. cz. gyűjtőknek a következő kedvezményeket nyújtjuk: Egyszerre beküldött 10 előfizető után egy ingyenpéldánnyal szolgálunk.

Ezenkívül

azok, kik egyszerre 30 előfizetési összeget küldenek be	5 forint,
„ „ „ 50 „ „ „ „ „ „ „ „	10 „
„ „ „ 100 „ „ „ „ „ „ „ „	25 „

értékü könyvet kapnak, melyeket tetszésük szerint választhatnak a „Franklin-Társulat“ (ezelőtt Heckenast Gusztáv) kiadásában megjelent munkák közül. — Budapest, december hóban 1873.

Franklin-társulat,

magyar irodalmi intézet és könyvnyomda (ezelőtt Heckenast Gusztáv).

Nagy Miklós,

szerkesztő.

A Franklin-társulat

kiadásában Budapestben, (egyetem-utca 4-dik szám) megjelentek és minden könyvkereskedésben kaphatók:

magyar váltó jog kézikönyve.

Az 1840: XV. t. cz. I. R. és az 1844: VI. t. cz.

nemkülönb az ezeket kiegészítő rendeletek alapján, különös tekintettel a felsőbb törvényszékek elvi megállapodására

Irta APÁTHI ISTVÁN,

jogtudor, köz- és váltóügyvéd, a magyar királyi egyetemen a váltó-, kereskedelmi-, tenger- és tételes európai nemzetközi jog nyilv. rendes tanára, a bírói államvizsgálati bizottmány tagja.

(8-rét, 240 lap.) Füzve 2 forint 40 krajczár.

SZENICZEY GUSZTÁV.

A magyar csódtörvény és csödeljárás

az 1868-ik évi LIV. törvényzikk 45. §. alapján

az 1840-ik évi XXII. és 1844. évi VII. törvényzikkékből az országbírói értekezlet által javaslatba hozott ideiglenes törvénykezési szabályok szerint.

Második kiadás. (Nagy 8-rét, VII. 286 lap.) Füzve 2 frt.

FIEDLER IGNÁCZ.

A telekkönyvi törvény

gyakorlati alkalmazása.

Harmadik kiadás. (XXIV, 274 lap, 8-rét.) Füzve 2 frt 40 kr.



Budapest, február 1-én 1874.

5-dik szám.

ELŐFIZETÉSI FÖLTÉTELEK: a Vasárnapi Ujság és Politikai Ujdonságok együtt: Egész évre 12 ft., félévre 6 ft. Csupán a Vasárnapi Ujság: Egész évre 8 ft., félévre 4 ft. Csupán a Politikai Ujdonságok: Egész évre 6 ft., félévre 3 ft.

XXI. évfolyam.

HIRDETÉSEK DÍJA: Egy ótször hasábozott petit sor, vagy annak helye egyszeri igtatásnál 15 krajczár; többszöri igtatásnál 10 krajczár. Bélyegdíj külön minden igtatás után 30 krajczár. Kiadó-hivatalunk számára hirdetésményeket elfogad Bécsben: Oppelk Alajos, Wollzeile Nr. 23 és Haasenstein és Vogler, Wallfischgasse Nr. 10.

GECSE DÁNIEL.

1768—1824.

stennek hála, az emberbaráti tettek nem ritkák. Akármit (és jogosan is sokat!) beszéljünk a mai polgárisultság ellen, melynek alapja a keresztvérség, akármennyi tévedése, kintvése s büne legyen is: egyet mégsem lehet eltágnadni, s ez az: hogy a keresztvérség fölébresztette az emberiségben a testvérség érzetét s a civilizáció azt folyvást ébren tartja, s kivált az újabb korban óriási mérekekre fejtette ki azt, a mi a testvérség gyakorlati alkalmazása: a jótékonytságot. Bármennyi veszélye legyen is a gazdagságnak, s bármennyi büne a gazdagoknak: a kórházak, a mindennemű menházak, a szegények, nyomorultak és ügyefogyottak ápoló intézetei, az iskolák egy tetemes része, szóval a műveltség és jótékonytságot annyi palotái homlokukon mind e szavakat hordozzák arany-, nem arany, hanem le nem kopható fénybetűkben fölírva: „Keresztvérség, Emberszeretet, Polgárisultság.“ Egy elméncz a szappanfogyasztást mondotta a polgárisultság ismertető jelének vagy mértékének; de igazabban s szebben mondhatjuk, hogy a jótékonytsági s tisztán emberbaráti intézetek száma annak az igazi mértéke.

Hazánk e tekintetben sincs még ott, a hol a műveltségben előrehaladottabb államok. Egy német Frank tudor, egy francia Monthyon, egy angol Peabodynak magyar társa nem támadt, anyagi s egyéb viszonyaink közt alig is támadhatott még. De királyaink s Erdély nemzeti fejedelmei, főpapjaink s főuraink, kivált a nevelés és oktatás terén korukhoz és viszonyainkhoz képest itt sem maradtak hátra s műveltségünk e részben sincsen minden bizonyítékok nélkül.

Gecse Dániel, kinek nevét e sorok fölött találja az olvasó, egy kisvárosi szerény és mérsékelt vagyonu orvos, szintén szép helyet foglal el, az általa alapított „emberszereteti intézet“ (értsd: intézmény) által a jótékonytságot hazánkbeli bajnokai között. S intézményének módja, sajátossága miatt is megérdemli, hogy azt olvasóinkkal is megismertessük.

Bocsássuk előle életrajzának némi rövid vázlatát.

Gecse Dániel, egy székely eredetű (száraz-ajtai) középmódu, inkább szegény apának, Gecse Benjaminnak, Técsi Krisztinától házasságon kívül született, de később törvényesített fia, 1768. márcz. 7-dikén, Középszolnokmegye Czigányi nevű falujában született. Szép tehetségei, melyekkel testileg és lelkileg meg volt áldva, rávették szüleit, hogy elszigetelt helyzetekben se elégedjenek meg elemi tanításával s Maros-Vásárhelyre küldötték a székely kollegiumba, hol tanításának költségeit jó s szegény édes anyja többnyire saját

kézi munkája keresményéből fedezte. Meg fogjuk látni, hogy a mag jó földbe esett s a fiu nem volt háládatlan sem édes anyja, sem a természet iránt.

Végezve a kollegium bölesészeti és jogi tanfolyamait, az orvosi pályára érzett magában hajlamot. S miután az akkori (s később is egész a forradalomig fennmaradt) szokás szerint, Erdély három főbb kollegiumában (Maros-Vásárhelyt, Kolozsvárt és Enyeden) nyilvános szigorlatot tett le maga-megismertetése végett, a szintén szép, nemes és jótékony szokás szerint, melyhez képest tehetséges, szegény ifjak egyetemi pályájokra segélyben részesített



GECSE DÁNIEL.

tek, a reformátusok egyházi főtanácsa s némely vagyonos főurak, különösen gróf Teleki József koronaőr segélyével a pesti egyetemre lehetett, orvosi tanulmányokra, s itt, dicsőregetően végezvén, 1798-ban orvostudorral avattatott föl. A következő két évet részint Bécsben, részint Olaszországban, orvosi egyetemeken s kórházi gyakorlaton töltötte.

Mint gyakorló orvos Maros-Vásárhelyen telepedett meg, e várost tekintvén szellemi szülőföldjének, melynek kiképzését alapjait köszönte. Innen küldetett a kormány által 1807-ben Hunyadmegyébe a kholera elfojtására; 1809-ben pedig a francia-háborúkor a fölkelő-sereghez tábori főorvossá nevezetett ki. Országos küldetése még nem értek véget. 1813-ban az Oláhországba beütközött veszélyes járvány (pestis) alkalmából Brassóba, 1814-ben Fogarásba küldetett. Mindez adatok tették bizonyítanának; először azt, hogy tekintélyes orvos volt, ki a kormány figyelmét s bizalmát ki tudta érdemelni; másodsor azt, hogy emberbaráti, igazi orvosi szíve, nem rettent vissza az u. n. veszélyes pozícióktól, s a hol ember kellett a gátára, ott volt Geese Dániel.

Gyermekkoromban ismertem még embereket, a kik Geesét ebben a korban ismerték már; s ma is sokan élnek, a kik akkor fiatalok s férfiak voltak, mikor ő öreg volt. Ezekről sokat hallottam róla beszélni. Mindenki úgy emlegette, mint rendkívül nyájas, a mellett határozott, ép oly megnyerő, mint tisztelettel parancsoló egyéniséget. Megvoltak a maga különöségei, sőt furcsaságai; gondolkodásmódjában távol járt a mindennapiágtól, s életének főtenye: végrendeleti intézkedése is ezt bizonyítja. A vagyonszerzés iránt sem volt közönyös; de nem hogy csak legyen, mint a fősvények szokása, hanem hogy jól tehesen vele, életében s holta után, messze jövődökre. A pillanati veszély, nyomor s szenvedés iránt, mint orvos és emberbarát, nagyon fogékony volt, de a mi ritkább, a csaknem beláthatatlan távolságu jövő s a még csirájokban sem született nemzedékeket sem vesztette szem elől.

1818-ban, június 28-án, a marosvásárhelyi kollegium százados ünnepélyt ülte, templomi s egyéb ünnepélyességekkel. Ilyenkor az elmébe a multba szállanak s egy századév küzdelmeit, munkáját és eredményeit emlegetik. Geese Dániel előre gondolt egy századdal; sa templomi beszéd alatt fogalmazott meg elméjében nemes gondolata. Az ötlék elméjébe, hogy ha valaki ezelőtt száz évvel csak egy száz forint alapítványt tett volna le emberbaráti vagy közművelődési célból oly föltétellel, hogy e száz év alatt a kamatok mindig a tőkéhez csatoltassanak, milyen takaros kis összeggé nőtte volna az ki magát eddig. Biz az, száz év alatt, már harminczöt ezer forint volna. S elgondolta, hogy neki arra, hogy mához száz esztendőre egy millió forint tőke kerekedjék ily módon, csak néhány ezer forintot, kevesebbet, mint mennyivel rendelkezhetett, kellene letennie ma. A gondolatról az elhatározásig csak egy könnyen áthidalható percz volt. Családja csak még élő édes anyjából állott s az utódokról való anyagi gondoskodás kötelessége sem állott ellent a nemes elhatározásnak. Másokkal is közölte s jól kifőzte tervét; évek folytán még ki is bővítette. Már 1820-ban irni kezdett, 1823-ban újra dolgozott s

1824. márcziusában befejezett végrendeletében először 3000, azután 6000 forintra emelt összeget rendelt „emberszereteti intézetének“ első alapjául, melyhez édes anyja halála után, addig ezáltal élvezendő többi összes vagyona is volt járulandó, némi kisebb hagyományok levonásával.

Geese még az év május 13-án meghalt, gyomorrák következtében. Négy év múlva, 1828-ban már az intézet alapítókéje 10,233 forintra szaporodott; az édes anyjának kamatozó tőke pedig 22,243 forint volt, mely utóbbi összeg, a fiát nyolcz évvel tulélt anyának 1832-ben bekövetkezett halálával szintén az intézmény alapjához csatoltatott.

Lássuk már, főbb vonásaiban, az emberszeretettől sugallt s eszélyesen kidolgozott intézményt magát, mely — közbevetőleg mondván — ha Sue ismeretes „Bolygó zsidó“-ja már akkor meg lett volna írva, annak szép eszméjére emlékeztethette volna kortársait, mert abban is egy ős késő utódai javára ugy tett le egy (a Geesénél jóval nagyobb) összeget, hogy az százötven esztendőig a kamatok kamataival mindig szaporitassék, a miből aztán 200 milliónyi mesés összeg keletkezett — a regényben.

Geese következőkép rendelkezett:

A tőke kamatozása 1820. végétől számtattik, s míg ő él, maga kezeli. Holta utánra 9 tagból álló bizottságot nevezett ki, mely — egyes tagjai elhaltával — mindig bizonyos általa kijelölt erdélyi családok és testületek tagjaiból egészítse ki magát, úgy hogy ekkép mindig állandó s teljes (9) számú legyen. Ötven esztendőig, azaz: 1870. végeig a 6%-os kamatok, némi esekély kezelési költségeken kívül minden más levonás nélkül a tőkéhez csatoltassanak. Azontul ötven évig a kamatok egy tizedrésze a marosvásárhelyi ref. főtanodának adassék ki, mely e tizedrész egy tizedrészét az ottani reform. egyháznak adja át. A kamatok kilencz tizedrésze azonban tovább is a tőkéhez csatoltassék s azokkal együtt kamatoztassék. Ki volt számitva, hogy e második ötven év elteltével, a tőke egy millió forintra növekedik. 1920. végével a tőke szaporítása megszüntetendő s a kamatok a kijelölt célokra fordítandók. És pedig a tőke ekkor két felé lesz osztandó. Egyik fele a reformátusok egyházi főtanácsának megy a kezelése alá; s ez annak kamataiból egyenlően osztozik meg a marosvásárhelyi főiskolával, a maga fele részét egyházi célokra fordítván. A tőke másik fele a m. kir. kormány kezelése alá megy, mely a kamatok felét átadja Maros-Vásárhely városának, mely a maga részéből egy tizedrészt az ottani reformált egyháznak, két tizedét (egy ötödét) az ottani kath. gimnáziumnak adja át, más hét tizedét pedig, valamint a kormány is a maga felerészét jótékonyossági s közhasznú célokra, melyeket a rendelkező részletesen is megjelöl (pl. kórházakra, iparosok segélyezése s jutalmazására, stb.) tartozik fordítani.

Az egész alapítvány kezelése, ugy az első száz évben, mint azontul is állandóan Maros-Vásárhelyen történjék, hogy az abból nyerendő kölesön által e város és vidék népén segítve s könnyítve lehessen.

Ha az alapítványlevél, illetőleg végrendelet egész szövegét (1—62. §.) ide

írhatnók, — a miben a tér szűke gátol, de a mi az igazgató választmány által 1871-ben, egy csinos füzetben egész terjedelmében közrebocsátatott — kiténnék, mily fölvilágosult s nemes eszmék lekecsitették Geese Dániel, e korát meghaladó szellemi férfiú agyát és szívet. Mily intézkedések a nép szellemi és anyagi jóllétére, mily gond a szenvedések enyhítésére, a tudatlanság homályának oszlatására, az emberszeretet általánosítására!

Jellemzéstül legyen elég csak egy párt idézni a meghatározásokból. A 31. §. szerint „különösen a nemzeti magyar nyelvnek, mint a nemzetiség egyik palladiumának, tisztaságára és becsére, ezen tudományok magyar műhelyében (a marosvásárhelyi főiskolában) szorgalmatos fölfigyázat legyen. Itt minden nyelvek tanulásának helye van; de vigyázni kell, hogy az idegen nyelvek tanításában való rendkívüli buzgóság meg ne koresosítsa hazai alkotmányunk ezen egyik erős oszlopát!“ Mintha csak a mai nyelv-konzerváló törekvést hallanók, aggályaiával, nyilatkoznai.

A 42—44 §-ok, mindkét nemű, felekezetiség nélküli elő- (elemi) iskolák föllállítását ajánlja a városnak, hogy „ezen iskolák nemesek a tanulásnak, hanem az egységnek, a felebaráti szeretetnek és jó hajlandóságnak is iskolái legyenek, hogy ezekből jövődöben egymást eltiűró, békeséges polgárok legyenek, és a vallásos vélekedések különbsége mellett is a törvény és a fejedelem iránt való hűséggel egybekapcsolatván, egyetértő, jó hazafiak formáltassanak.“ — Ó, amaga alapítványából, a szegény gyermekeknek ingyen iskolázatást rendel, hogy az iskolázás aztán kötelező lehessen... Ingyen is kötelező oktatás, felekezetiség nélküli iskola! Ime, 1823-ban a Geese Dániel eszméi, melyeket a magyar törvényhozás csak negyvenöt év múlva (1868-ban) mert — s akkor is mily bátoritanul, mily félrendsabályokkal! — kimondani!

Az első félszázad eltelt; 1870-ben az alapítványi tőke számbavetett: s 78,072 forint 62 krnak találtatott. A kezelés második időszaka megkezdődött.

Geese Dániel 1859-ig jeltelenül nyugodott a marosvásárhelyi temetőben. Akkor egyszerű emlék állítottatott sírjára, hogy jelölje pihenő helyét a maradéknak. De az ő igazi emléke „Emberszereteti intézete.“

— á —

Mesék.

Kutya esze járása.

A házi eb kőszálni szeretett: Meglön tehát a rendelet, Hogy ő keme ne osonhasson el, Minden kijárót zárn kell. Kutya barátunk, erről mit se tudva, Kis szenderét bevezetvén a sutba, Megy bizton az ajtóhoz, hogy kijutna. Ott várja szépen, a mig valaki Érkezzé vagy távozva, nyitna ki. És jönnek, mennek csakugyan; De mindeniknek gondja van, Hogy ki ne csúszszék valahogy. Szegénynek így türelme fogy: A zárt kaparja, nyöszörög; Majd, a hogy illik, könyörög, A háziakat sorban oda híván, Hol ő kimenni kíván. Mégis csak be marad! S kitör belőle a harag, Kiáltva ekkép: „Oh mily együgyű egy nép!

Mióta magyarázom már neki, És meg nem tudja érteni!“

Gondoljuk olykor ostobáknak, Kik eszünkön keresztül járnak.

Az új Cato.

Szigoru Cato nem engedte meg, Mely neki mellszobort emeljenek: „Bámuljon a világ inkább azon, Hogy szobra mért nincs, mint, hogy mért vagyon.“

Igy tön az a bölcs szótlan hazafi, Ki nem akart fejükhöz állani: „Hadd szídják őt, hogy nem vállalja el, De ne, hogy ott van és meg nem felel.“

Szép a szerény, ha vallán nem fityeg Antisthenesi rongyos köpönyeg.

Greguss Ágost.

Franklin Benjámin.

(Noel Jenő előadása Roussenben, a tanítási szövetség termében.)
(Folytatás.)

A mi Franklint Philadelphiában oly különös színben tüntette föl, az a szegényes öltözete és elhatározott önbizalma közt levő ellentét volt, mert bár semmije sem volt a világon, csak három kenyere és zsebében néhány krajczárja, gazdagnak érezte magát, két oly hatalmas mesterség birtokában, mint a nyomdászat és újságírás. S csakugyan e két mesterségénél fogva „öntött Európára hatvan éven át világhírség-özönt,“ a Mirabeau szép kifejezése szerint.

Most tehát nyomdász-legény volt Philadelphiában. Munkája után megélt és rendtartása- s mértékletességénél fogva, félre is tett egy kis pénzt, bár könyvekre folyvást költött. Tizennyolcz éves koráig maradt ott, azután Londonba utazott, hol kis ideig még könyvnyomatással foglalkozott, de később kereskedőlegény lett. Csak másfél évet töltött Londonban és ez életének egyetlen korszaka, a melyben, mint mondá, két vagy három „errata“-t, javítást szeretett volna tenni. Legelőször is elfelejtette a kedves, okos leányt, kiről már szözlottunk, bár családjának megígérte volt, hogy visszatértekor elveszi. Daczára ez ígérétenek, még csak nem is irt neki, és midőn 1726-ban 20 éves korában visszatért Philadelphiába, már férjnél talála.

Nemcsak hogy férjnél volt, de egy méltatlan, rest, tékozló, részeges és durva ember neje volt, ki néhány hónap múlva el is hagyta, hogy más nő után járjon, a kivel még azelőtt lépett volt házassági frigyre, a minélfogva a második házasság érvénytelen is volt. Különben ez az ember a következő évben a szigetekre szökött s ott meg is halt.

Franklin tehát 1730-ban 24 éves korában teljesíthetét ígérte, és elvette azt, kit nem kellett volna elfelejtenie.

Londoni utjából való visszatérté után újra nyomdásznak állott be s két évig dolgozott, de midőn megházasodott, már azelőtt két év óta volt a maga nyomdájának tulajdonosa. Érdekes olvasni, hogyan beszélt Franklin nejeéről ötven évi házasság után:

„Mindig jó és hű társam volt, és sokat segített nekem mindenben; boltomat szépen érvényesíté. Együtt gyarapodtunk és mindig igyekeztünk egymást kölesönösen boldoggá tenni.“

A nagyérdemű francia író, Mignet, ki igen-igen érdekes könyvben ad számot

Franklin egész életéről*, igen jól mutatja meg olvasóinak, hogy tudtak ők husz év alatt a legszebben szerzett vagyonra szert tenni, mely valaha létezett. Franklin műhelyében mindennel foglalkozott. Nemesak kitűnő nyomdász volt, de még ügyes metsző is, s néha maga öntötte a betűket, melyeket használt. Maga készítette papírját, nyomdafestékét, és az ő nyomdájából kerültek ki a legszebb munkák egész Amerikában. Tegyük hozzá, hogy többnyire szerzője is volt ama röpiratoknak, melyeket nyomtatott. Minden évben nap-tárt bocsátott közre, mely nemsokára népszerű könyv lett. Nem szükséges mondani, hogy ő, ki már 15 éves korában egy lap főszerkesztője volt, alig volt saját nyomdája, mindjárt újságot alapított, és az újsága által huszonöt éves korában Pensylvánia legbefolyásosabb embere lön.

Családjában a legszebb rend volt: neje ép oly szorgalmas, takarékos, elszánt, mint ő s teljes lélekkel segítette mindenben. „Ő hajtotta és varrta össze a röpiratokat, — mondja Mignet — rendezte a kirkatokat, vett régi rongyokat a papirkészítéséhez, ügyelt a cselédekre, kik ép oly szorgalmasok voltak, mint gazdáik, gondozta az egyszerű háztartást, mig Franklin, ki az egész utczában legkorábban kelt föl, boltját nyitotta ki és ingujjban dolgozott, targonczán hordozva s rakva el áruit, és mindenkinek példát adva az éberségben és szerénységben.“

Reggelije egy kis tejből állott, melyet két krajczáros cserép-edényből, csin-kalánal evett. Egykor azonban Franklinné, férje nagy csodálkozására, szép porcellán findzsába hozá be neki a tejt, ezüst kanállal; titkon szerezte volt ezt magának és mikor átadta, azzal mentette mérsz ujítását, hogy Franklin épen úgy megérdemel ezüst kanalat és porcellán findzsát, mint bármelyik szomszédja.

Franklin nemcsak hogy nyomdáját igazgatta, naptárt irt, újságot szerkesztett, de Philadelphiában még bölcsészeti klubot is alapított. E klubot másutt akadémiának nevezték volna, de a mi ebben az akadémiában eredeti volt, az: hogy azt Franklin majd mind munkásokból alakította. Lehetett ott csizmadiakat, gépészeket, nyomdászokat, ívegészeket, kereskedőket látni, és ezek mind kitűnő akadémiai tagok lettek. Nem foglalkoztak, az igaz, irodalmi semmiségekkel, szőrszálhasogatásokkal, de voltak köztök ügyes mennyiségtudósok, természettanban vagy mértanban jártas egyének; ez akadémia egyetlen célja tehát a tudományos kérdések tanulmányozása volt; s nemsokára meglátjuk, hogy az akkori idők legnagyobb tudományos kérdését, a villany-kérdést megértette ez a philadelphiai munkások akadémiaja.

Urain, 84 éves életet kell önöknek egy óra alatt elbeszelnem, melyben egy percz sem volt elvesztegetve. Minél kevesebb szóban kell hát előadnom ez élet különböző korszakait. Elmondtam röviden Franklin gyermekkorát, azután láttuk őt, mint munkást s később mint nyomdaigazgatót; most már azt fogjuk látni: mint élt ő jövedelméből, s aztán mondják meg, hallottak-e valaha ily módon élő gazdagról?

1748-ban, negyvenkét éves korában, látván, hogy elég vagyont gyűjtött már

* Épen most fordítja ezt magyarra De Gerando Attila.

magának, elhagyta a kereskedést. Azonban korántsem mondott le nyomdászai mesterségéről; megtartott egy sajtót és mindazt, a mire szükség volt, hogy naptárai és röpiratai nyomtatását sajátkezűleg folytathassa.

Emlékeznék-e hallgatóim, hogy láttuk őt, mint kis gyermeket, pajtásaival kőpartot rakva, hogy könnyebben lehessen halászni, melylyel azt hitte, közhasznú munkát végez. De hallják ezt: 1748-ban Philadelphia utczái nem voltak kövezve s Franklin azokat kiköveztette, este nem voltak kivilágítva, s Franklin lámpákkal látta el; a városnak nem volt sem iskolája, sem kórháza, sem könyvtára, s ő könyvtárral, kórházzal és iskolával ajándékozta meg; tűz ellen biztosító-társulatot alakított, és a munkások számára kölesönös segélyező-egyletet.

Ily módon élt Franklin jövedelméből; de halljuk még Mignet-et:

„Találékony lángesze, melyet az emberek jólléte elérésére használt, nem kevesebb sikerrel igyekezett a természet titkait kilesni; ő a foglalkozás által mindig élesítette eszét. Magától tanult meg francziául, olaszul, spanyolul, latinul, és az e nyelveken irt munkákat ép oly könnyűséggel olvasta, mint a saját nyelvén írottakat. Figyelme oly éber volt és emlékező tehetése oly hű, hogy semmit el nem felejtett, mit érdeklében volt megtanulni.“

„Különösen kitűnő vizsgálódó észszel volt megáldva. Ha az oceánon utazott: kísérleteket tett a víz hőmérsékéről és kimutatta, hogy ugyan ama szélesség alatt, a tengeri folyam hőmérséke nagyobb a csendes viznél, s így a tengerészeknek könnyű módot talált, hogy megismerjék: mikor érkeznek az ily láthatatlan tengeri folyamhoz, hogy annak ellenállhassanak, vagy onnan kiszabadulhassanak, siettetve, vagy megakadályoztatva a hajó haladását. Ha rezgésbe hozott poharak hangját hallgatta: mindjárt észrevette, hogy a különböző hangok az íveg különböző vassagságától, vagy ennek a belsejéhez való arányától, vagy tartalmától függtek. Mind e megjegyzésekből egy hangszert keletkezett és Franklin föltalálta a harmonikát. Vagy vizsgálta máskor, mennyi meleg megy kárba egy nyílt kandallóban, és mily fulasztó egészségtelen melegt okoz a bezárt kemence. S e kettős megjegyzésből és e két mód összehasonlítása által föltalált oly kandallót, mely gazdaságosabb volt, mint a kemence, és oly kemenczét, mely nyílt volt, mint a kandalló.“ (Folyt. követc.)

Szent-Pétervár műemlékei.

A „paloták városában,“ — miként az oroszok fővárosukat nevezik, — egymást érik a nagyszerű ünnepélyek, s a művelt világ figyelme mostanában földünk e legészakibb fekvésű fővárosa felé van irányulva. A mult december 6-án Katalin császnó emléksobrát leplezték le, f. hó 23-án az edinburghi herczeg és Mária Alexandrovna orosz nagyherczegnő esküvője ment ott végbe, s a jövő hó közepe táján Osztrák-Magyarország fejedelme fogja meglátogatni a cszárak büszke városát.

Vannak utazók, kik Szent-Pétervárt az egész föld kerekességén a legszebb fővárosnak s London és Moszkva után Európa legnagyobb városának tartják. Egész területén sehol sem láthatók azok a rendetlen, disztelen s a népesség előkelőbb és gazdagabb osztálya által anynyira rettegett és került városrészek, melyek a

legtöbb európai nagy városnak főjellegét képezik; továbbá annak a — más jelentékenyebb városokban majd mindenütt szintén megleyő — fölosztásnak is, mely a városokat ó- és újvárosra különíti el, Szt.-Pétervárt nincs semmi értelme. A város csak a legújabb kor szülötte, s a szó valódi értelmében „mondva csinálták”; innen a föltűnő rendszeresség, szabályosság és egyöntetűség annak minden részében. De épen e körülményből kifolyólag hiába keresnők a mérhetetlen orosz birodalom új fővárosánál ama történelmi háttért, az ódonszerűségnek azt a vonzó kellemét s tiszteletreméltó szürkeségét — mondhatni: komorságát, mely minden régi várost és helyet oly érdekessé tesz és a szent Moszkvának, a „birodalom megmentőjének“ oly leírhatatlan báját kölcsönöz.

Szent-Pétervár, alig másfél százados multja dacára is tele van a legérdekesebb műemlékekkel, kolosszális lovagszobrokkal és nagyszerű középületekkel. A műemlékek között első helyen áll Nagy Péter császárnak, a város megalapítójának óriási lovagszobra, melynek 17 láb magasságu talapzata

egyetlen márványtömbből van kifaragva. E roppant márványdarabot Szt.-Pétervár mellett egy mocsárban találták s akkori állapotában 3 millió fontnál nehezebb volt s a kidolgozás után is többet nyom 900,000 fontnál. A szobor maga 10,000 font súlylyal bír, s az egész teher a ló hátulós lábain és farkán nyugszik. A szobor fejét Callot Mária tervezte s az egészet egy francia művész, Falconet készítette. A nagy csár egy meredek sziklán van föltüntetve, a mint lovával oda ugratott s a szikla körül három felől tátongó mélységek látszanak. — „Árcczal a Néva felé van fordulva,“ — írja egy angol utazó, — „s kiterjesztett karjával gondolatának és erős akaratának megtestesülésére (a fővárosra) mutat, míg lábai alá, mintegy a legyőzött akadályokat jelképezve, kigyó van tiporva.“ A talapzat két oldalán orosz és latin föliratok vannak bevésve; az utóbbi következőleg hangzik: Petro Primo — Catharina Secunda. MDCLXXII. (Első Péternek Második Katalin 1782.)

Szt.-Pétervár legszébb részét a Newsky-prospekttel együtt a Néva mentén granitból épített angol ízlésű rakpart képezi. E nagyszerű rakpart, mely a pétervári előkelő társaságnak legkedvezőbb sétahelye, a Néva mellett a régi és új Admirális köz vonul végig, s az egész óriási építmény Katalin csárnkorából való, ki a Néva partját mintegy 24 angol mérföldnyi hosszúságban márványburkolattal rakatta ki. Miként majd minden viz-

építménynél, úgy e rakpartnál is alig tűnik ki a munka óriási volta kívülről. Egyik oldalán pompás palotasor emelkedik, melynek nagy részét angolok építették, de most előkelő oroszok tulajdonait képezi; másik oldalán gyönyörű kilátás nyílik a Néva széles tükreire s a rajta nyüzsgő hajókra, csónakokra, diszes gondolókra és a tuloldalán emelkedő nagyszerű



SZENTPÉTERVÁRI KÉPEK: Nagy Péter csár szobra.

középületekre: a Wasili-Ostrow-ra, művészek akadémiájára, hadapródok nevelő intézetére, stb. A rakpart egyik legkiválóbb pontján, a Tőzde-tér közelében emelkedik az a két tömör hajózási oszlop (milyenek a régi Rómában a columna rostrataék voltak), melyek közül az egyik mellélt rajzunkon látható. E hatalmas oszlopok 100 lábnál maga-



SZENTPÉTERVÁRI KÉPEK: A Tőzde-tér.

sabbak s Mercuriusnak, a kereskedelem istenének tiszteletére hajó-orrakkal vannak díszítve, a melyek fölött három Atlas emelkedik, vállakon üres gömböket tartva, melyeket néha ünnepélyes alkalmakkor, világító szerekkel töltenek meg. A háttérben látszó királyi palotáról kevés mondanivalónk van. 1744-ben építették Ezsébet csárné számára és most Anicskoff-

palotának nevezik. Miklós csár özvegye itt lakott és itt halt meg, most pedig az angol koronaherceg és neje lakik benne, kik az edinburghi hercege esküvőjére utaztak Szent-Pétervárra.

Szent-Pétervár legújabb emlékművét, II. Katalin csárné szobrát, mely harmadik rajzunkon látható, csak a mult hó 6-án leplezték le.

Az „északi Semiramis,“ a „nagy csárné“ e hatalmas álló szobrának leírásával és magasztalásával akkor tájban tele voltak a szt.-pétervári lapok. És az emlékszóbor valóban impozáns és nagyszerű is. Katalin csárné császári köpenyben van ábrázolva, melynek gazdag redői uszályként az emlékszóbor fekete márvány talapzatának egészen közepe tájáig hullámanak alá; kiterjesztett jobbában jogart (uralkodói pálcát), baljában babérkoszorút tart. A talapzat négy oldalán a nagy csárné kortársai láthatók életnagyságúnál nagyobb alakú dombormű-képekben; elől, a csárnéval együtt a Newski-prospekt felé fordulva, jobbról Suwarow, balról Romansow marsall, középen pedig az egy-

kor mindenható Potemkin; jobbra a csárné mellett, az Anicskoff-palota felé fordulva Dashkoff grófnő, ülve, térdein egy könyvvel; mellette Dershawin, a költő; tulról a csárnének hátat fordítva és a Sándor-színház felé tekintve Orlow Alexei gróf és Ocsiakow admirál, végre a csárné alakjától balra a császári könyvtár felé fordulva, a csári épületek és kertek főigazgatója Betzki, és Besborodko, Potemkinnek az állam vezetésében utóda. Ott vannak tehát Katalin csárné uralkodásának idejéből a hadsereg, tengerészet, államkormányzati, társadalmi és irodalmi tevékenység valamennyi föltünőbb képviselői s az erkölcsi tekintetben kétes hirnevű fejedelemnő serailjának legelső kegyencei! E könnyűvérű udvaronc csapat feje fölött mintegy védő paizsként emelkedik, a büszke csárné fejdelmi alakja, hogy óriási nagyságával védje az utókor előtt azokat, kiket gyöngesége teremtett, s kik gyöngeségét anynyira ki tudták zsákmányolni.

II. Katalin szobrának föllállítását ez-éltt épen tíz évvel határozta el a csár engedelmével a főváros tanácsa és körülbelől félmillió rubeljébe került a városnak. Az egyszerű anhalt-zerbsti fejedelemnő, ki férje halála után 1762-ben lépett Oroszország trónjára és a világ e legnagyobb birodalma fölött változó szerencsével 43 évig uralkodott, a hatalmas II. Katalin most büszkén tekint alá a lábai előtt elterülő városra, melyet ő tett oly nagygyá.

S. L.



FOGLYOKKAI VISSZATÉRŐK. (Jelenet a honvéd életről) — Muntácsy Mihály rajza.

A műtárlatból.

A képzőművészeti társulat az utóbbi időkben csak egy kiállítást rendez évenként, a téli hónapokban, mikor a legújabb hazai termékek mellett külföldi művekkel is találkozunk. Több kiállításra egy évben nincs szükség — így bizonyítja a közönség, mely általában nem nagy érdeklődéssel tanúsít e tárlatok iránt, s a termekben csak olykor találkozunk egy-egy csoporttal. Különben ennek oka maga a helyiség is, mely (az akadémia palotájában) kissé félre esik s aztán oly szűk és kacskaringós lépcsőn lehet jutni a második emeleten levő termekbe, hogy erre a meredek utra sokan nem mernek vállalkozni. E helyiség kelletlen volta tehát a fő baj. Majd csak segítve lesz ezen is, mert a társulat épen most fáradoz azon, hogy külön művész-csarnokot létesítsen, még pedig a sugár-uton, hol Pest városa a vállalkozó társulattól előre egy 800 ölnyi terület megvásárolhatási jogát kötvén ki oly áron, mint az a társulat tulajdonába ment, e jogot átruházta a képzőművészeti társulatra, mely most fáradoz, hogy a jutányosan megszerezhető telek igazi értékének fejében egy művészeti csarnokot építsen ott, kiállítási termekkel, atelier-kel, stb.

Addig marad az akadémia palotájában, hol néhány hét óta most is kiállítás van.

A képzőművészeti társulat kezdetben csak hazai műveket állított ki. Nem régen vesz föl tárlatába külföldi műveket is, melyek által tökéletesítette tárlatának változatosságát és tanulságos hatását, mind a közönségre, mind pedig azokra, kik a képzőművészetekkel foglalkoznak, alkalmat nyújtván a külföldi festészet újabb termékeinek megismerésére. De mivel nálunk nem nagy divat a festmények vásárlása, s idegen művészek nem nagy kedvet állítanak ki oly helyen, hol legfeljebb csak megnézik műveiket, a társulat kieszközölte a kormánytól, hogy évenként bizonyos összegig vásárlást tegyen e tárlatból a külföldi művek közül, a muzeum képtárának gyarapítására. Ily módon 5000 forintnyi vásárlás van biztosítva.

A december közepén megnyitott tárlatban a bécsi közkiállításra is föltűnt sok érdekes festményrel találkozunk: hazai és külföldi művészeket egyaránt. Ott van többi közt Zichy Mihály nagy természet aratott rajzaiból több, s ezek közt „Luther a wartburgi várban”, melyet lapunk már bemutatott; ott van Székely Bertalan festményei közt a „Vihar után” is, melyet alig pár hét előtt mutattunk be. A legkiválóbb műveket a kiállítás megnyitákor elősoroltuk röviden, hanem ezek közül többet elvittek már, de jöttek helyette újabb festmények, úgy hogy a kiállítás érdeke mit sem csökkent, s folyton jogosult arra, hogy a közönség látogatását várja.

Az újabb festmények közt találunk régebbi művészekkel ép úgy, mint a fiatal nemzedék tagjaival. Lotz Károlytól négy genre-kép van; Molnár Józseftől két festmény: „Adakozás” és „Sejtelek”; Székely Bertalan állam díjat nyert „Tökölly István bucsuja fiától Arva várában” most van először kiállítva; Bruck Lajostól genre-képet, Kern Armintól arcképeket látunk; az elhunyt idősb. Markó Károlytól pedig két szeretetreméltó kis képet, stb. Az ifjabb nemzedékből új név gyanánt tűnik föl a Spányi Gyuláé, kitől két csinos és könnyeden festett tájkép kelti föl a figyelmet; Zahora János pedig „Galilei” föliratú festményt állított ki. A külföldi újabb művek közül Andrae „Helgoland holdfényénél” című szép nagy tájképe tűnik ki, továbbá Blau Tinkáé, melynek czíme: „Közélgő vihar.”

Bemutatunk olvasóinknak is néhány festményt a tárlat műveiből, s ezt megkezdjük már ezuttal; aztán folytatjuk később, a mint a technikai nehézségek megengedik.

I.

Fogoly-szállítmány.

(Munkácsy Mihály vázlatja.)

Munkácsy Mihály e szénrajza 1848—49-ki szabadságharcunk véres- és dicsőséges történetének egyik epizódját ábrázolja abból az időből, mikor a világinéző nagyhatalmak egyik legnagyobbika már eljutott volt arra a tudatra,

hogy a szabadságszerep és eltiport jogaiért védelmére kelt nemzetet újra leigáznai egymagában nem elég erős, s hogy szüksége van, az ellenük lázított nemzetiségeken kívül is, még egy szövetségese, még egy nagyhatalomra, azzal aztán ketten összefogva, elbánhatnak velünk talán.

Bizony talán!

Mert az áprilisi diadalmas hadjárat után csak imitt-amott akad osztrák sereg az országban, várakba elbujva, vagy üldöző honvédsapatok elől rejtőzve.

Akkor zudult reánk az éjszakai áradat, a kétszázézernyi muszka hadsereg.

És az a maroknyi honvédség, melynek kilencztedrésze csak akkor lett katona s akkor is kicéheze, elkényszeredve a téli hadjárat miatt, rongyosan, ruhátlan s csak imigy-amigy fegyverezve, olyan sziklát volt képezendő köröskörül az ország határán, az újra betörő német és orosz ellen, melyen a beomló áradat csaknem megtörtött, pedig annak a honvédségnek már idebenn is volt kivel küzdenie, az ország kebelében föltámadt nemzetiségek, a kormány és a sereg vezérei között kitért villongások, maguk a vezérek egymás iránti féltékenykedése, mely mindegyiknek megbénította kezét, oly ellenségek lettek, mely még veszedelmesebbé vált, mint a mely körül fenyegetett.

A magyar csapatoknak így is több diadalmas összecsapása volt az orosz hadakkal. Minden nagy tömegű dacára is megérezték a magyar huszár kardjának súlyát s a vörös sapkások szuronyának hegyét. Kisebb összeütközéseknél majd mindig a magyar lelkesedés volt a győztes a szolgáló nyers erő fölött. Sok foglyot is ejtettek nem egy ily összecsapásnál.

Egy ily orosz fogoly-szállítmányról beszélt a honvédsapatot vitt őnjára Munkácsy jelen képében s állítja előnkbe azokkal a jellemző alakokkal, melyek a művészeknek oly szép hírt szereztek Európaszerte.

Középtűt látható lóháton a sebesült honvédszár, kendővel bekötött hajdon fovel. Csatában nem tenne emberszámot, a míg ki nem gyógyul, de fegyvertelen rabok kísérésére még elég alkalmas s ennek tudata meg is látszik a szép fiatal arczon. Jobb kézre tölt látszik négy muszka fogoly, az egyik feltárt lábát, melyről elmaradt a bakancs, kötözött rongyba, a másik csügdött apáthiával halad előre, míg szomszédja a távolba tekint, tán azt nézi, nem merül-e föl valahol a távolban vagy két potnia szabadító kozák? Mellette megy egy elkényszeredett fiatal muszka, a megtestesült éhség.

Balfelül az előtérben egy fiatal gyerek halad, magára rakva a foglyok fegyvereiből, készleteiből a mennyit csak elbir. Az egész csapatban bizonyára ő képzeli magát a legnagyobb hősnék és legfontosabb személynek. Rögön mögötte egy kaszás ember látszik egy sebesült honvéddel, míg középtűt egy vasas német szomorú komor alakja tűnik föl, csugornál álló bajusszal s a sisak alól kinézni is alig merő szemekkel. Oldalvást egy elmaradozó orosz foglyot kíván lábra segíteni egy paraszt suhancz, a háttérben két ehős szekér látszik, a sulyosabban sebesültekkel. Előtte és utána tarka csoportban látszanak a honvédek, kaszások és foglyok. Az egész menet hosszú kigyóvonalat képez, melynek vége tul nyulik a láthatárt elrekesztő hegyen.

Az egész kép művészi fölfogásról tesz tanúságot s lenyomata egyik legszebb képét képezi a „Honvéd-album”-nak, mely 1868-ban Szokoly Viktor szerkesztése alatt Emich Gusztávnál megjelent.

A szenvedélyek hatása testünkre.

(Az élettan legújabb fölfogásáról.)

A régiek nem igen ismerték az emberi test belsőszervezetét, sem a lélek székhelyét: így tehát nem tudhatták, hogy szenvedélyünk mily hatással vannak testi szervezetünkre, de azért van egy latin közmondás, melynek igazvoltát szószerinti értelemben bizonyítják be az újabb kori tudományos vizsgálatások. Ez így hangzik: „Splene ridens, felle irascens, jecore amant, pulmone jactantur”, vagyis magyarul: „Az ember veséből nevet, epé-

ből haragszik, szívből szeret és tüdője által indul föl.” Azonban mind érzelmeinknek, mind értelmünknek székhelyét csak Descartes fedezte föl, midőn ezt írta: „A lélek nem fogad el benyomásokat a test minden részétől, csakis az agytól.”

Bichat, az ujkori élettan megalapítója, már tovább ment. Ő a gondolatokat és szenvedélyeket a test két különböző részére helyezte el; azt mondta ugyan is, hogy a gondolatok állati, a szenvedélyek szerves részeinktől származnak: vagyis az értelem működés székhelye az agy, az állati élet központja. A szenvedélyekre vonatkozó benyomások a belső részekről jönnek, mert ezek székhelye az ember gyomor körüli belső részeiben keresendő. Minden szenvedélynek működési eredménye az, hogy a szervi életben valami változást idéz elő: a vérforgás, a lélekzés és táplálkozás szerveiben. Ezt a különbséget az értelem és szenvedélyek működési helyére nézve már a közönséges beszédben is kifejezve találjuk. A kinek sok esze van, arról azt mondják: „jó”, „erős” feje van; a jó értelemű emberről pedig azt mondják, hogy „jó szívi ember”. Azt is mondják, hogy „fölforr a vére” — ez igaz, mert az epe a düh miatt, gyorsabb forgásba hozza a vért; az öröm pedig rázkódásba hozza a belső részeket, ezt mindenki tapasztalhatja önmagán, ha sokat nevet, vagy a gyermek, ki nevetés után mindjárt csuklik.

Sőt taglejteiseink is öntudatlanul kifejezik érzelmeinket. Ha azt fejezi ki arcunk, hogy emlékeztünknek hívjuk segítségül, vagy a képzelőtehetséghez, itélethez folyamodunk: akkor kezünket fejünkhez visszszük; ha pedig örömet, szeretetet, gyűlöletet, megvetést fejezünk ki: akkor a szív, a gyomor felé visszszük kezünket. Jól mondja a magyar: „gyomromból utalom”, mert csakugyan erre van hatása az értelemnek, úgy hogy a ki valamit erősen megutál, hányás fogja elé. A harag és öröm sebesebb forgásba hozzák a vért, dobogásba a szívet: úgy, hogy hirtelen öröm miatt halál is következhetik be. Mig másfelől a bánat a szívet összeszorítja, a vérforgást akadályozza, ezért mondja a népdal: „úgy szorítja keblemet a bánat”, — mindez nagy befolyással van az emésztési képességre, és így az egészségre is. A nép nyelve itt is eltalálta az élettani állapotnak megfelelő kifejezést. Azt mondják: „lelkismeretfurdalások emésztik”, „megeszi a méreg”, „kiszáritja az irigység”, „elpusztítja a bánat” — ez mint tökéletesen, szószereinti értelemben igaz, mert e szenvedélyeknek ilyen hatásuk van az emberi testre. De másfelől Bichat igen szelleműszen az is észre vette, hogy az embernek, kinek tüdeje ki van fejlődve, vérforgása gyors, — indulatos, bátor. A kinek az epe uralkodik, annál az irigység és gyűlölet tulnyomó szenvedély. A lymphatikus vérmérsékletű emberek nyugodt, mérsékelt jelleműek. Bichat tehát a szenvedélyek és belső szervek kölcsönös hatását fedezte föl; de ő a szenvedélyeket általában csak a gyomor körüli részekre helyezte el: a szívbe, tüdőbe, májba, vesébe. Azonban Gall kutatásai nyomán most már a tudomány annyiban tévesnek bizonyította Bichat teóriáját, hogy a szenvedélyeknek is csak eszközei, illetőleg befolyásuk alatt álló szervei

a Bichat által elősorolt szervek; de a szenvedélyek székhelye, vagyis eredete nem e szervekben keresendő, hanem azis az agyban van; így tért vissza a tudomány Descartes állításához, gazdagodva ama helyes észrevételekkel, melyeket Bichat a szenvedélyeknek az egyes szervekre gyakorolt élettani hatására nézve tett.

Gall így okoskodik Bichat ellenében: a szív és a gyomor körüli szervek csak izmok, a gyomor és a máj csak választási szervek, a vese ürítéki készlet, e szerveket meg lehet sérteni, a nélkül, hogy a szenvedélyek eltűnnének, tehát nem lehetnek a szenvedélyek székhelyei. Gall azután megvizsgálja a többi szerveket is, de egyikben sem találja a szenvedélyek székhelyét; végre az aghoz ér és ebben találja föl azt. Ennek bizonyítéka az is, hogy a belső részekben előidézt változások is előidézik az agyban egy a szenvedélyek, mint gondolatok változását. Sőt oly orvosok, mint Pinel és Esquirol is, kik évek hosszú során át vizsgálták az őrítetek és különböző mániák keletkezési okait, hasonlóan igazat adnak Gallnak és így Descartesnek is.

Az újabb tudósok észleletéi, főleg Claude Bernard kutatásai hasonlóan azt bizonyítják, hogy az értelem előbb a külső idegek által a központi idegekre hatnak, és csak az a fölündulás, melyet az agyban és hátgerincz-velőben idéznek elő, hat aztán az ideghálózat által a belső részekre; tehát ezek csak másodsorban vannak hatás alatt; főleg a szív érzi meg leginkább az agy felindulásait. Ha e hatás oly erős, hogy megállítja a szívet, a vér nem ömlik a véredényekbe, ájulás áll be, mit halálsápadtság árul el. De a szív ép oly kevésbé székhelye az értelemnek, mint a kéz nem székhelye az akaratnak; azonban annak hatása alatt áll és viszont hatásában zavart idéz elő úgy az egész belső részben, mint az agyban.

De még nem ismerték a szív és agy összeköttetését. Ennek tanulmányozásában nagy sikert mutatott föl a legutóbbi években Cyon, francia természetű. Ő úgy találta, hogy a szív sok önmozgással bíró idegesomóval van ellátva, melyek nincsenek az agygyal összeköttetésben és ezekből, a vér befolyása alatt, sok mozgás keletkezik — ezek szabályozzák a szív rendes verését; de a verések száma és ereje az agy fölündulásai által minden perczen módosítva van. Igen, mert az agy a szív-idegesomókra kétféle ideget küld; a tüdő-gyomor (pneumogastrique) ideget, melyek a szívverések számát apasztják, de erejét nevelik, ezeket lassító idegeknek nevezhetjük. A másik fajtájú idegek: a gyorsító idegek, ezek a szívverések számát nevelik, de gyengítik az összevonások (szívszorulások) erejét. Ez a kétféle ideg a szívverést az egész szervezet állapotához idomítja, és egyensúlyban tartja a test és lélek különböző működésével. Ez idegek kívül, melyek az agyból a szívbe mennek, vannak olyanok is, melyek a szívből az agyba mennek, ezeket Cyon „lenyomó” (depressur) idegeknek nevezte: ezeknek hivatása, hogy a szív liktetéseiről értesítsék a lelket és agyat. Ez idegek hatása következtében a vér és szív állapota ép úgy hatással van az agyra,

mint a lassító és gyorsító idegek közvetítésével az agy fölündulása a szívre.

A lélek minden kellemes és örömteljes fölündulása a szív gyorsító idegeit izgatja föl, gyors verésbe hozza a szívet és gyengíti az összevonások erejét. „Szíve örömeiben repes”, egészen kifejezi a gyorsító idegek hatását. És azon könnyűség, melylyel ily állapotban a szív kiürül, készíti elő azt a jó érzést, melyről a magyar is azt mondja: „könnnyű szívvel” tette ezt vagy azt. Mig ellenkezőleg: minden szomorú, leverő hatás a lassító idegeket izgatja föl, ezek befolyására a szív verése apad, mert nagyon sok vér nehezedik rá és e miatt a vér-cserére, megújítására szükséges összevonások lassukká, fájdalmasokká lesznek, ez fájdalmot okoz, melyet a nép jól nevezett el, midőn azt mondja: „oly nehéz a szívem.” Ez szórul szóra igaz. Ezért gyakran van az, hogy egy hirtelen jött rossz hír megállítja a szívdobogást. (Vége követk.)

Fiddletowni történet.*

(Egy kép a kaliforniai életből.)

— Bret Harttól. —

I.

1858-ban egész Fiddletown nagyon csinos asszonynak tartotta. Dúsgazdag világos gesztenyeszín haja volt, kedves arca, ragyogó színe, s bizonyos bágyadt kecs volt rajta, a mi előkelő hölgy jellegét kölcsönöz egész lényének. Mindig izléssel öltözködött, s úgy, a mint Fiddletownban a legújabb divat volt. Csak két hibája volt szépségének: bársony fényű szemei egyike, jól megnézve, egy igen kicsit kancsalított; a bal arcán pedig egy parányi sebhely volt, melyet egy csöpp vitriol okozott, — szerencsére az egyetlen csöpp, a mely, saját féltékeny nemének egy gonosz tagja által utána hajított üvegsérből a csinos arcot érte, melyet egészen tönkre tenni lett volna rendeltetése. De ha a vizsga szemlélő elég szorosan szemügyre vette, hogy szemében azt a kis hibát észrevegye, akkor már képtelen volt a kritikára, úgy annyira, hogy némelyek még a balarcán levő sebhelyt is anyajegynek nézték, mely még növeli szépségét s mosolyát ingerlőbbé teszi. A fiddletowni „Laviná” fiatal szerkesztője bizalmas körben azt mondotta, hogy nem egyébe az, csak állandó gödörke az arcán. Starbottle ezredesnek pedig, valahányszor látta: „mindig az Anna királynő korabeli szépségtapaszkók jutottak eszébe; vagy még inkább, Sir, az a halvány szép asszony, a kinél szebbet, Sir, kárhozam el, soha se látott életében; kreol asszony, Sir, New-Orleansban! S annak az asszonynak is, Sir, sebhely volt a kén, de olyan, kárhozam el, hogy a szeme végétől az álláig ért, Sir, s ez az asszony, Sir, megbabonázta, örjengésbe hozta az embert, Sir, kárhozam el, egyenest pokolra küldte az ember lelkét, Sir, kárhozam el. S egyszer aszondom neki: „Ugyan Czeccil, monddok, hogy juttott ehhez a felséges sebhelyhez, kárhozam el, monddok.” Ő erre aszongya, „Star” — aszongya — „nincs olyan fehérek ember, az egy magán kívül, a kinek ezt megmondanám, aszongya; de hallja, én magam csináltam magamnak ezt a sebhelyet, kárhozam el. Ezek voltak a tulajdon szavai, Sir, s ön talán azt hiszi, hogy hazudok, de kész vagyok fogadni akármibe, Sir, hogyha nem igaz, kárhozam el.”

Valóban, a fiddletowni férfi-világ legnagyobb része, akkor vagy azelőtt, de egyszer mindenesetre szerelmes volt belé. S legalább fele-része hitte is, hogy szerelme viszonzva

* Az öly gyorsan s méltán nagy híre kapott kitünő amerikai elbeszélő Bret Harte, kinek nagy elbeszélő tehetségén kívül abban áll fővárosa, hogy egy sajátos (a kaliforniai) életből vett tárgyait közvetlen szemlélet s eleven megfigyelés után írja le, nálunk sem ismeretlen már. Lapunk is, más lapok s folyóiratok is, számosat közöltek már e szin-oly eredeti mint költői rajzokból. A jelen novella egy nagyon olvasott amerikai havi folyóiratban, a „Scribner képes magazin”-jában jelent meg, s a szerző ezer dollárnyi, ily terjedelműhöz mérve hallatlan, díszletdíjt kapott érte. — Szerk.

van, kivéve talán a tulajdon férjét. Ez az egy nem is csinált titkot belőle, hogy kétkelgedett benne.

Ezt az uri embert, a ki ily szerencsés szerencsétlen volt, Trethericknek hitták. Valóban derek nejtől elvált, hogy nőül vehesse ezt a fiddletowni varázslót. Emesz is elvált személy volt, de azt is suttogták róla, hogy némi előbbi élményei által már be volt avatva e törvényes eljárás formalitásaiba, úgyhogy az nem tévesztett előtte sem unjak, sem nehézek. Ezzel a világgért sem akarnák azt mondani, hogy ne lett volna érdeke annak erkölcsi fontossága iránt. Egy benső barátja azt írta róla (második elválása alkalmával): „a hideg világ még nem érti Klárát”; — és Starbottle ezredes azt jegyezte meg róla, hogy egyetlen egy asszonyt kivéve, Louisiana-ban, Opelousas-kerületben, ennek több lelke volt, kárhozam el, mint a többi pereputtnak, mind összevéve. S kevesen olvashatták az „Inferissimus” című utáni és „Lady Clare” aláírással a „Laviná”-ban megjelent költeményt. „Bár lengne küpresz sírom”, ... a nélkül, hogy a részvét könyvét ne éreznék szemükbe tolni, vagy a lovagias méltatlankodás pirja ne ömleken el arcaikon az „Alföldi Értésítő” aljas gorombasága s nyomorult elméncz-kedése fölött, mely, következő számában azzal hitte levághatni a költemény érzelmeinek valódiságát, hogy Fiddletown környékén egyáltalában nincs, nem is tenyész a küpreszfa!

Pedig épen ez a szokása, hogy érzelmeit mértékes sorokba öntse s a lapok utján közölje a hideg világgal, vonta reá legelőször is a Tretherick ur figyelmét. Néhány leíró költemény, a kaliforniai tájak s élet hatásáról egy érzékeny kedélyre, — sa végtelen utáni soványas, melyet a kaliforniai szűkkeblűség nyomasztó hatása ébresztett egy költői lélekben, oly hatást tettek Tretherick urra, a ki épen akkor egy hat-öszvér fogatú teherszállító fuvaros üzletet vezetett Knights-Ferry és Stockton között, hogy elhatározta magában, kikutatni az ismeretlen költőnő kiletét. Tretherick ur maga is érzett némi titkos elrejtett hajlamot magában, s lehet — hogy üzletének kockázatot volt, (nehány bányásztelepet látott el pálinkával és dohánnyal) meg a poros országot egyhangusága, melyen mindig utazott, talán mindez együtt, a részvét hűrjárt penditette meg szívében ez érzékeny hölgy iránt. De lett légyen bármiert, elég az hozzá, hogy rövid udvarlás után (a mily rövid csak bizonyos törvényes formalitások elmaradhatlansága mellett lehetett) egybekeltek és Tretherick ur, pilóla aráját Fiddletownba vitte, vagy „Fiddletownba”, a mint költői lelkü neje verseiben nevezní szerette.

Házasságuk nem volt boldog. Tretherick ur csakhamar rájött, hogy a Knights-Ferry és Stockton közötti fuvarozása közben általa táplált értelem merőben különbözik attól, a melyet neje a kaliforniai vidék és saját szíve szemléletől magában kifejtett. Gyöngye logikájú ember levén, e miatt verni kezdte nejt, s ez sem levén erősebb a következtetésben, némi hütlenségeket engedett meg magának ez alapon férje irányában. Erre Tretherick ur italnak adta magát, Tretherickné pedig rendszeren kezdett írni a „Laviná”-ba. Ez időtájt volt, hogy Starbottle ezredes némi rokonságot fedezett föl a Tretherickné költészetében a Sappho szellemével, s ezt tudára adta a fiddletowni közönségnek egy két hasábos kritikában, mely „St. A.” névjegygyel színtén a „Laviná”-ban jelent meg s számos görög idézettel volt megspékelve. Miután a „Laviná” nem rendelkezett görög betű-készlettel, a szerkesztő kénytelen volt a leukádiai sorokat is közönséges latin betűkkel szedtetni, a Starbottle ezredes roppant bosszuságára, de Fiddletownnak annál nagyobb gyönyörűségére, mely a görög idézetekben a csoktav-nyelv (egy vad indiai dialektus) pompás utáztatát látta, a melylyel az ezredesnek, ki huzamos ideig tartozkodott indiai területen, volt alkalma megismerkednie. S a következő heti „Értésítő” egy silány paródiát közölt, mely felelet akart lenni a T-né egyik versére s úgy volt bevezetve, mintha egy indiai főnök neje írta volna — és S. S. A. aláírása magasztaló soroktól is kísérve.

* Fiddletown (angol kiejtésnél) hegedű-város jelentene; Fiddle-town (franciásan ejtve) Húsg-város. Ford.

A tréfa végét a „Lavina“ következő heti száma röviden regisztrálta. „A mult hétfőn sajnós találkozás történt t. cz. Jackson Flash, az „Alföldi Értesítő“ szerkesztője s a városunkban ismeretes és köztiszteltetben álló Starbottle ezredes között, az Eureka-terem előcsarnokában. Két lövést váltottak, a nélkül hogy egyik is megsérült volna; ámbar beszéltek, hogy egy arra járó chinainak tizenöt nyulsrét ment a lábszárába az ezredes kétesővíz pisztolyából, a mi nem a jámbornak volt szánva. Az atyafi legalább megtartja távol tartani magát oly helyektől, a hol uri emberek puskával járnak. Az összeütközés oka ismeretlen, ámbar uttagják, hogy hölgy van a játékban. A hír, mely egy ismeretes és szép költőnőre céloz, a kinek dalai gyakran szerencsétlenné talapunk hasábjait, némi valószínűséget nyer az ellenfelek személységétől.“

A közönyt, melyet Tretherick, a férj, e kétes körülmények közt tanusított, teljes mértékben méltányolták a kávéházakban. „Az öregnek jól van a fejeleja“ — jegyzé meg egy nagyszáru csizmás bölcsész; — „ha az ezredes lelővi Flashot, meg van boszulva a felesége; ha Flash lövi le az ezredest, jól jár vele a férj. Ő sehogy sem vesztethet.“ — A dolgok oly kényes helyzetében egyszer csak Tretherickné elhagyta a férje házáat s a fiddletowni szállodába menekült, nem vive magával többet, csak a rajta való testi ruháját. Ott is maradt néhány hétig, a mely idő alatt, csak az igazság érdekében, meg kell vallani, hogy tökéletesen kifogástalanul viselte magát.

Kora tavaszi szép reggel volt, mikor Tretherickné, minden kíséret nélkül, odahagyta a szállodát s leindult a szűk utcán a setét fenyőfa-sor felé, mely Fiddletownnak a szélét szegélyezte. Az néhány ember, a ki ily korai órában már kijött hazulról, az utca másik végén volt elfoglalva a Wing-downba menő postakocsi indulásával s Tretherickné a nélkül ért a külvárosba, hogy valaki zavarta volna. Itt egy keresztutczába fordult be, a mely a város fútczájával derékszöveget alkotott, s fás helyen vezetett keresztül. Ez volt a város legelőkelőbb, ugyazólván aristokrata negyede; a lakházak ritkán, elszórva, kertek közepette álltak, boltok pedig épen nem voltak. E helyt találkozt Starbottle ezredessel.

A lovagias ezredes, daczára kevély s fennhéjázó magatartásának, a mely rendes saját-sága volt, s daczára annak, hogy kabátja szorosan nyakig volt gombolva s csizmája oly feszesen szorult lábára és görbefejú nádpálczája oly könnyedén lógott, karjára akasztva, mint rendesen, — mégsem érezte egészen jól magát. De Tretherickné nyájias mosolylyal s veszedelmes szemei egy gyűjtő pillantással valajándékozta meg, az ezredes köhögése folytva zavarát s kifesztve büszkén mellét, megindult a nő mellett.

„Minden jól áll“ — mondá az ezredes — „Tretherick a város tulsó végén van, egy kocsmalmultságban, s a házban senki sincs, csak egy chinai szolgál, a kitől nem tarthat kegyed. Én, — folytatá, fölfújva magát, hogy a gombok szinte leszakadtak a kabátjáról, — én ott leszek, hogy segítségre legyek holmijaelszállításában.“

„Valóban nagy zivességek öntől, uram, s önzetlenség is“ — sipogá a szép hölgy, menőben. „Oly boldogító, oly valakivel találkozunk e világban, a kinek nemes zivessé s önzetlen lelke van, a ki rokonszenvvel viselgetik irántunk, ily önző, szívtelen városban, mint ez!“ S Tretherickné lesütötte szemét, de csak miután a mellette haladó szerencsétlen férjűm elvégeztek diadalmas mütételket.

„Valóban úgy van“, hebegé az ezredes, idegesen tekintve körül s végig az utcán —

„valóban.“ De meggyőződve, hogy egy lélek sincs, a ki látná vagy hallaná, egyszerre neki bátorodott kijelenteni Tretherickné előtt, hogy ő egész életében önzetlen nemesszivűsége törekedett; ez volt szerencsétlensége. Sok hölgy, — mint lovagias férfit föl fogja menteni attól, hogy neveket említsen, — sok szép hölgy kereste társaságát, de nem találva föl bennök a mit kerestett, nem viszonozhatta érzelmeiket. De oh, ha két, teljesen öszhangzó lélek, — mindkettő egyaránt idegen a romlott társadalom szennyes üzelmetől, s az aljas önzés játéktól, de a hű alszentelkedés bevett fogalmainak békójától is, — ha két, teljesen öszhangzó lélek találkozik s költői egyesülésben olvad össze, oh akkor — de itt az ezredes beszéde, mely rendszeren úgy folyt, mint a víz-és pálinkakeverék, egyszerre zavarba jött, elvesztette összefüggését s alig hallható susogásba veszett el. De talán Tretherickné már szokva volt az olyan beszédhez, s ki tudta tölteni a szók hézagait. Annyi bizonyos, hogy az ezredes felőli arca szűzi pirulással ömlött el — mig utjok céljához értek. (Folyt. köv.)



SENYTÉRTVÁRI KÉPEK. II. Katalin czárnő szobra.

Egyveleg.

Herodotus pygmaeusai. Mint a „London Medical Record“ írja: Herodotus törpei csakugyan léteznek, ha nem is ott, a hova őket a görög tudós helyezte. Az olasz földrajzi társulat Alexandriából a Miani olasz utazó halálára vonatkozó tudósításokon s más néprajzi tárgyakon kívül két élő embert is kapott, kiket a tenger utazó az Akka-vagy Tikku-Tikki-törzsből szerzett, illetőleg Munza királytól vásárolt meg magának. E két afrikai benszültől, kik közül az egyik 18 éves és 40 hüvelyk magas, a másik 16 éves és 31 hüvelyk magas, Miani azt állítja, hogy ama törpe népfajhoz tartozik, melyet Herodotus leirt s közelebbről Schweinfurth német utazó ismét fölfedezett s körülményesen ismeretett. Póhos hasuak, igen vékony lábúak s göcsös térdűek és gömbölyű fejűek; végtagjaik hosszúak, bőrük részint, hajzatuk göndör és öszszesapott.

Mibe került a „testvériség“ Franciaországának? A „Vie Parisienne“ szerint a „Fraternité“ (testvériség) szó mindine polgárháborút vont maga után, valahányszor Páris falaira írták. A nagy forradalom alatt a „testvériség“ 2.022.903 ember-

életbe, 1848-ban 39.563 és 1871-ben 57.607 emberlethe került. Ez szó máskülönbön is költséges volt Franciaországnak; péld. 1848 februárjában 1500 torlaszt emeltek Páris utcáin, s ha egy torlaszra 845 darab kövezet-követ számítottunk, kitűnik, hogy a felséges nép egészen véve mintegy 1.267.500 darab követ szedett föl; 4013 fát vagdaltak ki, 3704 lámpát törtek szét s számtalan rendőrtanyát égettek le.

— A pétervári esküvő. Az angol edinburghi herceg és Mária orosz nagyhercegnő esküvéje m. hó 23-án ment végbe a pétervári téli palotában. Az esketési ünnepély kétszer tartott meg: görög és anglikán szertartás szerint. Az ünnepély főbb része a görög kápolnában folyt le. Sok ének és fenhangozó elmondott imádságok után előhozták az arany nászkoronák; Arthur herceg és a menyasszony ifjabb fiúre előre léptek és átvették a papoktól a koronákat, melyeket károsszonyra a vőlegény és a menyasszony feje fölé tartottak. A főcsoporttól jobbra és balra és annak háta mögött a nagyhercegek foglaltak helyet, — mig a kápolna többi részét a főnemesség férfi és nőtagjai tölték be. A nászpár, miután megáldozott, háromszor megkerülte az oltárt, — azután a belső kápolnába mentek, hova az aranykoronák előttük vitettek, és ott szintén háromszor megkerülték az oltárt. Ezzel a szertartással a görög kápolnában végét ért és a násznép a Sándor-csarnokba vonult, hol Stanley dékán és káplánjai várták az anglikán egyház urvacsora asztala mellett. Egy kar eléneklése után Stanley elővasta az esketési formulát. A nagyhercegnő nyugodtan viselte magát, mig császári anyjáról azt mondják, hogy néhéz szívvle egyezett bele egyetlen leánya házasságába. A szertartás közepén a császári énekesek kardalt énekeltek. Az edinburghi herceget átvette Arthur hercegtől a gyűrűt és azt arájának ujjára tevte. A kar eléneklése után előlépett a dékán és ráadá az új pára áldását. Ezzel az ünnepély véget ért és következett az új pár és az örömszülők kölcsönös üdvözlése. Ezután a czár karját nyújtá a czárnénak és megnyitá a menetet, mely a csarnok elé vonult.

Régi katona. Anglia Sturmer helyiségében (Essex-grófságban) e napokban halt el 96 éves korában az ottani pap, Huks W., egyike ama keveseknek, kik Nelson nagy tengeri diadalában a francia hajóhad fölött 1805. októberben részt vettek Trafalgar-nál. Huks ekkor a „Conquerer“ fedélzetén küzdött és egy sebet is kapott. A háború után a papi pályára szánta magát.

Halottrabló. Washingtonban közelebb két fiatal embert fogtak el halottrablás miatt, s ezek egyikénél: Christiannál naplót is találtak, melyből kitűnik, hogy Christian a mult év jan. 1-től december 8-dikáig ötvennél több sirt ásott ki, a holttesteket az ország különböző részeiben adván el az orvosi tanintézeteknek. Christian eleinte orvosmunkát végelt, később azonban kizárólag halottrablással foglalkozott, miből nem csekély jövedelme volt.

Pisztoly villanygéppel. Mig Európa fegyverkovácsai és tűzérei azon törik a fejüket, hogy miként lehetne a legészterűbb rendszert fölállítani a töltenyeknek a puská csövében való minél gyorsabb és biztosabb föllobbantására, addig egy amerikai természettanár, egyelőre hihetőleg csak kísérletekpen, oly pisztolyt készített, a melynek agyában egy kis villanygép van alkalmazva. Ha egy gombot megnyomunk, a villanytelep működésbe jön s a villanyszikra egy villanyvezetőn át a tölteny középebe hatol és ott a port meggyújtja. Most már csak az volna hátra, teszi hozzá a „Scientific American“, hogy egy olyan készüléket találjanak föl, mely egyenesen a golyót lökje ki a csőből a villany segítségével.

A magyar hírlapirodalom 1874-ben.

I. Politikai napilapok.*

Budapesten.

Pesti Napló. Szerk. Urvány Lajos; kiadó-tulajdonos az „Athenaeum“ irodalmi és nyomdai részvény-társulat. XXV. évfolyam. (Reggeli és esti kiadás.) Ára egész évre 24 frt.

A Hon. Szerk. Jókai Mór, kiadja az „Athenaeum.“ XII. évfolyam. (Reggeli és esti kiadás.) Ára 24 frt.

Budapesti Közlöny. Hivatalos lap. Szerk. Salomon Ferencz. VIII. évfolyam. Ára a mellékklappal együtt 12 frt; a melléklap külön 2 frt 40 kr.

Magyar Ujság. Szerk. Szederkényi Nándor. VIII. évfolyam. Ára 16 frt.

Magyar Állam. (Idők Tanuja.) Laptulajd. és szerk. Lonkay Antal. VII. évfolyam. Ára 24 frt; csekélyebb módúak részére 20 frt.

Ellenőr. Szerk. Csernányi Lajos; kiadó-tulajd. Légrady testvérek. VI. évfolyam. Ára 20 frt.

Reform. Szerk. Rákosi Jenő; kiadó-tulajd. b. Kaas Ivor. V. évfolyam. Ára 24 frt.

Magyar Politika. Szerk. és kiadó-tulajd. Kecskeméthy Aurel. III. évfolyam. Ára 20 frt.

Baloldal. Szerk. és kiadja Csávolszky Lajos. I. évfolyam. Ára 16 frt.

Hunnia. Szerk. Áldor Imre. Laptulajdonos b. Baldácsy Antal. Kiadó: Kertész József. I. évf. Ára 12 frt.

Középpárt. Szerk. Huszár Imre. I. évfolyam. Ára 16 frt.

Vidéken.

Alföld. (Arad.) Szerk. Tiszi Lajos; laptulajd. Bettelheim Vilmos; kiadja Réthy Lipót. XIV. évf. Ára helyben 14 frt, vidéken 16 frt.

Magyar Polgár. (Kolozsvár.) Szerk. és tulajd. K. Papp Miklós. VIII. évfolyam. Ára 16 frt. Kelet. (Kolozsvár.) Szerk. Szász Béla; kiadó-tulajd. Stein János. IV. évfolyam. Ára 12 frt.

Temesi Lapok. (Temesvár.) Szerk. dr. Kakujai Gyula; kiadó-tulajdonosok a Magyar testvérek. III. évfolyam. Ára 12 frt. Összesen = 15.

II. Politikai hetilapok.

Budapesten.

Politikai Ujdonságok. Szerk. Nagy Miklós; kiadó-tulajd. a „Franklin-társulat.“ XX. évfolyam. Ára a „Magyar-Gazda“ mellékklappal 6 frt, a „Vasárnapi Ujság“ gal együtt 12 frt.

Magyar Néplap. Szerk. Mikszáth Kálmán; kiadja Vodnauer F. IX. évfolyam. Megjelenik hetenként egyszer, valamint a „Mulattató“ című társalaja is. Ára 6 frt.

Igazmondó. Szerk. és kiadó-tulajdonos Jókai Mór. VIII. évfolyam. Ára 5 frt.

Hirmondó. Szerk. és tulajd. Komócsy József. VII. évfolyam. Ára 4 frt.

Szabadság mint a Népszóló. Szerk. Tóvölgyi Titusz; kiadja T. D. V. IV. évfolyam. Ára az „Arany Trombita“ mellékklappal 6 frt.

Szembati Lapok. Lapvezér és kiadó-tulajdonos Simonyi Ernő. Szerk. Erdei Bódog. III. évfolyam. Ára a „Néplapunk“ mellékklappal 6 frt.

Képes Néplap és Politikai Híradó. Szerk. Nagy Miklós. Kiadja a „Franklin-társulat.“ II. évfolyam. Ára 2 frt.

Vidéken.

Győri Közlöny. (Győr.) Szerk. és kiadó Merseich József. XVIII. évfolyam. Megjelenik hetenként kétszer. Ára 8 frt.

Szegedi Híradó. (Szeged.) Szerk. Nagy Sándor; főkunatárs Léway Ferencz; kiadja Burger Zsigmond. XVI. évfolyam. Megjelen hetenként 3-szor. Ára 10 frt.

Bihar. (Nagyvárad.) Szerk. Tomsek Ferencz; kiadó-tulajd. Hollósy Lajos. Megjelen hetenként négyszer. X. évfolyam. Ára helyben 8 frt, vidéken 10 frt.

Eger. (Eger.) Kiadó-tulajd. és szerk. Szabó Ignác. XII. évfolyam. Ára 5 frt.

Máramaros. (Máramaros-Sziget.) Szerk. Szilágyi István, szerkesztő-társ: Viski K. Bálint; főkunatárs Várady Gábor; nyom. a máramarosi társaság könyvnyomdájában. X. évfolyam. Ára 8 frt.

Somogy. (Kaposvár.) Szerk. és tulajd. Roboz

* Az egyes szakokban a lapok keletkezési idejök szerint vannak sorozva.

István; kiadja a somogy-kaposvári föld-, kereskedelmi és ipar-hitel-társulat. IX. évfolyam. Ára 5 frt.

Alföldi Hírlap. (Debreczen.) Szerk. és kiadja Telegdi László. Megjelenik hetenként kétszer. VIII. évfolyam. (Uj folyam V. évfolyam.) Ára helyben 6 frt, vidéken 8 frt.

Ung. (Ungvár.) Szerk. és tulajdonos Bánóczy Ferencz. VIII. évfolyam. (Mint a „Felvidék“ folytatása XII. évfolyam.) Ára 6 frt.

Széki Hírlap. (M.-Vásárhely.) Szerk. Mentovich Ferencz; kiadó Wittich J. könyvkereskedése; főkunatárs és a jogi rész vezetője: Kuti Albert. Megjelen hetenként 2-szer. VI. évfolyam. Ára 6 frt.

Debreczen. (Debreczen.) Szerk. és kiadó-tulajd. Oláh Károly; főkunatárs: Szatmári Károly. VI. évfolyam. Megjelen hetenként 5-ször. Ára 10 frt.

Népujság. (Eger.) Szerk. és tulajd. Luga László V. évfolyam. Megjelen hetenként. Ára 2 frt.

Nemere. (Brassó.) Kiadó-tulajdonos és szerk. Hermann Antal; szerkesztő-társ: E. Indali Gyula. Megjelen hetenként kétszer. IV. évfolyam. Ára 6 frt.

Szabad Polgár. (Győr.) Laptulajd. és szerk. Kis Sándor. Megjelenik hetenként 2-szer. III. évf. Ára 8 frt.

Ipoly. (Balassa-Gyarmat.) Szerk. Horváth Danó; kiadja Kék László. III. évfolyam. Ára 6 frt.

Abauj-Kassai Közlöny. (Kassa.) Szerk. és kiadó-tulajdonos Timkó József. III. évfolyam. Ára 6 frt.

Haladás. (Kassa.) Szerk. és laptulajd. Mártonfy Márton; kiadja a „Pannonia“-könyvnyomda és kiadó-részvény-társaság. II. évfolyam. Ára 6 frt.

Kecskemét. (Kecskemét.) Szerk. Vámosi Béla, szerkesztő-társ: Német Ödön; kiadó-tulajdonos: Szilágyi Lajos. II. évfolyam. Ára egész évre 5 frt, félévre 3 frt.

Pécsi Figyelő. (Pécs.) Szerk. Simonfay János; szerkesztő-társak: Haksch Emil, Kiss József, Németh Ignác; laptulajdonos: Nagy Ferencz. II. évf. Ára 5 frt.

Nógrádi Lapok. (B.-Gyarmat.) Szerk. Harmos Gábor; kiadó Kék László. II. évfolyam. Ára 6 frt. Összesen = 26.

III. Vegyes tartalmú képes hetilapok.

Budapesten.

Vasárnapi Ujság. Szerk. Nagy Miklós, kiadó-tulajdonos a Franklin-társulat. XXI. évfolyam. Ára 8 frt. A „Politikai Ujdonságok“ kal együtt 12 forint.

Magyarország és a Nagyvilág. Szerk. Ágai Adolf; kiadja a Deutch testvérek könyv- és nyomdai müintézete. X. évfolyam. Ára 10 frt. Összesen = 2.

IV. Egyházi és iskolai lapok.

Budapesten.

Religio. Szerk. és kiadó-tulajd. báró Hornig Károly hittudor. Megjelen hetenként 2-szer. XXVI. évfolyam. Ára 10 frt.

Protestáns Egyházi és Iskolai Lap. Szerk. és kiadó-tulajd. dr. Ballagi Mór; főkunatárs Farkas József. XVII. évfolyam. Ára 9 frt.

Népevelők Lapja. A „Népevelők pesti egytelének“ hivatalos közlönye. Szerk. Gyulai Béla; társzerkesztők: Kerékgyártó Elek, Lakits Vendel, Roth Vilmos és Sretvizser Lajos; kiadja: Aigner Lajos. IX. évfolyam. Ára 4 frt.

Néptanítók Lapja. Kiadja a vallás- és közoktatásügyi m. kir. miniszterium. Szerk.: Gyertyánffy István. VII. évfolyam. Megjelenik havonként 2-szer. Ára 3 frt.

Kis Lap. Szerk. Forgó bácsi. (Dr. Ágai Adolf.) Kiadja a Deutch-testvérek irodalmi s müintézete. IV. évfolyam. Ára 4 frt. 80 kr.

Katholikus Hetilap. Szerk. Ágoston Antal; kiadja a Szent-István-társulat. II. évfolyam. Ára 4 forint.

Nevelési Szakközlöny. Kiadja az Alapnevelők országos egylete. Szerk. Komjáthy György; szerkesztő-bizottság: P. Szathmári Károly, György Aladár, Liber József, Kobány Mihály. Megjelen havonként kétszer mellékklappal és rajzokkal. II. évf. Ára 4 frt.

Kis Vasárnapi Ujság. Szerk. K. Beniczky Irma. Kiadja a Franklin-társulat. II. évfolyam. Ára 6 frt.

Tanulók Közlönye. Szerk. Karvaly Ignác; kiadó: Kókai Lajos. II. évf. (Az I. évfolyam 1872-ben jelent meg.) Ára 4 frt.

Magyar Néptanító. A „Magyarhoni tanító-egyletek országos szövetsége“ nek hivatalos közlönye és tulajdonos. Szerk. Rill József. II. évfolyam. Ára 3 frt.

Jelenkor. Kath. egyháztörténelmi közlöny. Kiadó-tulajdonosok és szerkesztők: Talabér János, Füssy Tamás. Megjelen hetenként. I. évfolyam. Ára 6 frt.

Vidéken.

Néptanoda. A pécsi tanító-egylet közlönye. (Pécs.) Szerk. Schneider István. VII. évfolyam. Megjelen hetenként egyszer; aug. és szept. hónapokban szünetel. Ára 2 frt.

Egri Egyházmegyei Közlöny. (Eger.) Szerk. Rapaics Raymond. Kiadja: Zsendovics József. Megjelenik minden hó 1-jén és 16-kán. VI. évfolyam. Ára 6 frt.

Remény. (Győr.) Szerk. Schemiz Károly. Megjelen minden hó végén. VI. évfolyam. Ára 1 frt. 50 krajczár.

Bimbófűzér. (Sopron.) Szerk. Bancsó Antal; segédszerk. Zábórák Dénes; kiadja a soproni ev. Lyceum „Deákuti Vármegye“ testülete. Kiadó Farkas Mihály. X. évfolyam. (Az I—V. évfolyam kéziratban jelent meg.)

Néptanoda. (Maros-Vásárhely.) Szerk. és kiadó-tulajdonos: Veszely Károly. V. évfolyam. Megjelenik havonként 2-szer. Ára 1 frt.

Népközlöny. (Szatmár.) Szerk. és kiadó-tulajd. dr. Zaffery Károly. Főkunatársak: Györfly Iván és Kárpáti Endre. IV. évfolyam. Ára 4 frt.

Erdélyi Protestáns Közlöny. (Kolozsvár.) Szerk. és kiadja: Szász Gerő; főkunatárs: Szász Domokos. IV. évfolyam. Ára 6 frt.

Tanügyi Lapok. Az „Alföldi tanító-egylet“ közlönye. (Szeged.) III. évfolyam. Szerk. Nagy János. Megjelen minden hó 1-jén és 15-kén. Ára 5 óra 1 frt.

Fűzér. (Nyitra.) Szerk. Dunsits Géza; kiadja a nyitrai r. kath. önképző-egylet. III. évfolyam. Ára 2 frt.

Erdélyi Népevelésiügyi Értesítő. (Kolozsvár.) Szerk. Szabó Endre; kiadja a „Kolozs-Dobokamegyei néptanítók egylete.“ Megjelen, aug. és szept. hónapokat kivéve, havonként egyszer. II. évfolyam. Ára 1 frt.

Intézeti Értesítő. Közlöny a kolozsvári „Fröbel-intézet“ és a szülőház közötti összeköttetés fúntartására. (Kolozsvár.) Kiadja: Szabó Endre igazgató. II. évfolyam. Összesen = 22.

V. Szépirodalmi és vegyes tartalmú lapok.

Budapesten.

Nefeletjs. Szerk. és kiadó-tulajd. Friebeisz Ferencz; laptulajdonos: Bulovszky Gyula. XVI. évfolyam. Ára 12 frt.

Családi Kör. Szerk. és kiadja: Emilia. XV. évf. Ára 12 frt.

Fővárosi Lapok. Szerk. Vadnai Károly, laptulajd. Tóth Kálmán; kiadja az Athenaeum. Megjelen hetenként 6-szor. XI. évfolyam. Ára 16 frt.

Magyar Bazár mint „A Nők Munkaköre.“ Szerk. Wohl Janka és Stephanie; kiadja az Athenaeum. IX. évfolyam. Megjelen havonként 4-szer. Ára 8 frt.

A Divat. Szerk. és kiadó-tulajd. Friebeisz Ferencz. IX. évfolyam. Megjelen minden hó 8-án és 24-én. Ára 8 frt.

Figyelő. Szerk. Szana Tamás; kiadja Aigner Lajos. IV. évfolyam. Ára 8 frt.

Athenaeum. Szerk. Beöthy Zsolt; kiadó-tulajd. az „Athenaeum“ részvény-társaság. II. évfolyam. Ára 12 frt.

Budapesti Bazár. A magyar hölgyek divatlapja. Kiadó-tulajd. és szerk. Király János; főkunatárs Komócsy József. Megjelenik havonként 2-szer. II. évfolyam (mint a „Pesti Hölgy-Divatlap“ folytatása XV. évfolyam.) Ára 10 frt.

Vidéken.

Erdély. (Maros-Vásárhely.) Szerk. és kiadó Kerekes Sámuel; laptulajd. Balázs Antal. IV. évf. Megjelenik hetenként egyszer. Ára 6 frt.

Társadalom. (Kolozsvár.) Szerkesztő Hory Béla, Salamon Antal; kiadó Keresztény Pál. Megjelenik hetenként egyszer. I. évfolyam. Ára 6 frt. Összesen = 10.

VI. Humorisztikus lapok.

Budapesten.

Üstökös. Tulajd. és szerk. Jókai Mór. XVII. évfolyam. Ára 8 frt.

Bolond Miska.

Bors (dr. Ágai Adolf). Nyom. Deutsch testvérek irodalmi és mű-intézetében. VII. évfolyam. Ára 8 ft.
Mátys Deák. Szerk. Lőrinczi Ferenc; alapító kiadó-laptulajonos a „Hunyadi Mátys” irodalmi intézet. III. évfolyam. Ára 6 ft.
 Összesen = 4.

VII. Szaklapok.

Budapesten.

Gazdasági Lapok. Szerk. Korizmic László vezérlete mellett Morócz István; kiadja az országos gazdasági egyesület. XXVI. évfolyam. Ára 10 ft.
Orvosi Hetilap. Szerk. és tulajd. Markusovszky Lajos tr.; főkunatárs Balogh Kálmán tanár. XVIII. évfolyam. Ára 10 ft. Melléklapjai a „Szemészet” és „Közegészség és törvényszéki orvostan.”

Vadász- és Verseny-lap. Szerk. Sárkány Ján. Fer.; kiadja az Athenaeum. XVIII. évfolyam. Ára 12 ft.

Törvényszéki Csarnok. Szerk. és kiadó-tulajd. Szokolay István. Megjelen hetenként 2-szer. XVI. évfolyam. Ára 8 ft.

Gyógyászat. Szerk. tulajd. Poór Imre tanár; szerkesztő-kiadó: Dulácska tr. XIV. évfolyam. Ára az „Állam orvos” mellékkel 10 ft.

Zenészet Szerk. és kiadó-tulajd. id. Ábrányi Kornél. XIV. évfolyam. Ára 10 ft.

Gyógyászati Hetilap. Szerk.-tulajd. Schédy Sándor tr. XIII. évfolyam. Ára 10 ft.

Gyorsírási Lapok. Szerk. Szombathely Ignác; kiadja a budapesti Gabelsberger gyorsíró-társulat. XI. évfolyam. Megjelen a „Gyakorló Gyorsíró” társulattal havonként 2-szer. Ára 4 ft.

Jogtudományi Közlöny. Szerk. dr. Dárdai Sándor; kiadó-tulajd. a Franklin-társulat. IX. évfolyam. Ára a „Curiai Határozatok” mellékkel 12 ft.

Hasonzsvi Lapok. Szerk. dr. Bakody Tivadar; kiadja a magyar hasonzsvi orvos-egylet. Megjelen havonként 2-szer. IX. évfolyam. Ára 6 ft.

Posta-Közlöny. Szerk. és kiadó Joannovic György. VIII. évfolyam. Ára 6 ft.

Postai-Rendelekek Tára. Közbeocsátja a kereskedelmi minisztérium. VIII. évfolyam.

A Honvéd. Szerk. Halász Károly; kiadja Vodianer F. VIII. évfolyam. Ára 6 ft.

Archaeologiai Értesítő. A magyar tudományos akadémia archaeologiai bizottságának közlönye. Kiadja a magyar tud. akadémia, Szerk. dr. Henszmann Imre, segéd-szerk. Geduly Ferenc. Bizományos Aigner Lajos. VII. évfolyam. Megjelen időköz nem kötött egy vagy másfél ivnyi számokban. Ára a 20 ivből álló kötetnek 3 ft.

Természet. Szerk. és kiadja Berecz Antal; főkunatársak: Bolgár Mihály, dr. Entz Géza, dr. Horváth Géza, Konkoly Miklós, gr. Lázár Kálmán, dr. Szontagh Miklós és dr. Török Aurel. VI. évfolyam. Megjelen minden hó 1-jén és 15-én. Ára 4 ft.

Typographia. Szerk. Firtinger Károly, a kiadást kezeli Bendl Ferenc; a „pest-budai könyvnyomdások önképző-egyletének” tulajdona. VI. évf. Ára 3 ft.

A Szinpad. A magyarszínész-egyesület hivatalos közlönye. Szerk. Rajkay F. I.; kiadó-tulajdonos az e. m. színházi ügynökség. Megjelen minden hó 1-jén és 16-án. VI. évfolyam. Ára 6 ft.

Közrendészeti Lap. Szerk. Jahn Lajos; kiadó-tulajdonos Jahn J. V. évf. Hivatalos „Közrevény” mellékkel Ára 6 ft.

Központi vasúti és közlekedési Közlöny. Szerk. Tettau László; kiadó-tulajd. Goritschnigg Albert. V. évfolyam. Ára 8 ft.

Magyar Themis. Szerk. dr. Siegmund Vilmos; kiadó-tulajdonosok a Légrády testvérek. IV. évf. Ára 10 ft.

A Népkertésze. Szerk.-tulajd. Lukácsy Sándor. III. évfolyam. Megjelen minden hó 5-én és 20-án. Ára 2 ft.

Apolló. Zenemű-folyóirat zongorázók és énekesek számára. Szerk. és kiadja Fellegi Viktor. III. évfolyam. Megjelen minden hó 1-én és 15-kén. Ára 6 ft.

Magyar Hivatalnokok Lapja. Szerk. Tamássy Gyula; kiadó-tulajdonosok Rózságyi Antal és Vancsek Vince. III. évfolyam. Ára 6 ft.

A Pesti áru- és értéktörzs árjegyzései. Kiadja miniszteri tőzsdébiztos. III. évf. Megjelen minden tőzsdénapon. Ára helyben 6 ft; postán 7 ft.

Munkás-Heti-Krónika. Szerk. Madarász János; kiadók Farkas Károly, Hirlinger Antal és társa. II. évfolyam. Ára 2 ft 40 kr.

Irodalmi Értesítő. Könyvészeti szaklap. Szerk. Márki Sándor; kiadja Kókay Lajos. Megjelenik

havonként egy iv. I. évfolyam. Ára félévénként 1 ft. 20 kr.

Földmívelési Érdekeink. Szerk. Máday Izidor; kiadó-tulajdonosok: Légrády testvérek. I. évfolyam. Ára 6 ft; a „Falusi Gazda”-val együtt 8 ft.

Falusi Gazda. Szerk. Máday Izidor. Kiadó-tulajdonosok: Légrády testvérek. I. évfolyam. Ára 2 ft.

Kézműiparosok Lapja. Szerk. Gelléri Mór. Laptulajd. Ráth Károly. Megjelenik minden hó 1-jén és 15-dikén. I. évfolyam. Ára 2 ft.

Borászati Lapok. Szerk. dr. Enez Ferenc; kiadók a Légrády testvérek. Megjelenik minden hó 1-ső és 3-dik szerdáján. I. évfolyam. Ára 3 ft.

Hajnal. Magyarország Nagy-Oriensének védelme alatt álló szabadkőművesek közlönye. Megjelen havonként 2-szer. I. évfolyam. Ára 4 ft.

Vidéken.

Bányászati és Kohászati Lapok. (Selmecz.) A m. kir. bányász-akadémia közlönye. Szerk. Kerpely Antal. Megjelen minden hó 1-jén és 15-kén. VII. évfolyam. Ára 6 ft.

Erdélyi Gazda. (Kolozsvár.) Az erdélyi gazdasági egyesület közlönye. Szerk. Gamauf Vilmos; főkunatárs Vöröcs Sándor. VI. évfolyam. Ára 4 ft. Az egyleti tagoknak ivnyi küldetik meg.

Gyakorlati Mezőgazda. (Keszthely.) Szerk. és kiadja Spornon Pál. Megjelenik havonként 3-szor. III. évfolyam. Ára 4 ft.

Végrehajtók Lapja. (Eger.) Szerk. és kiadó Iklódy Győző. Megjelenik minden hó 1-jén és 15-dikén. I. évfolyam. Ára 4 ft.

Nevelészet. (Székesfehérvár.) Laptulajd. és szerk. dr. Seidel Pál; kiadó: Klöckner Péter. Megjelenik minden hó 10., 20. és 30-án. I. évfolyam. Ára 4 ft.

Összesen = 36.

VIII. Vidéki lapok (nem politikai tartalommal)

Zalai Közlöny, előbb Zala-Somogyi Közlöny. (Nagy-Kanizsa.) Szerk. Bátorfi Lajos; kiadó Wajdits József. XIII. évfolyam. Megjelenik hetenként 2-szer. Ára 8 ft.

Borsod. (Miskolc.) Kiadja és szerk. Rácz Ádám. VIII. évfolyam. Ára 4 ft.

Vasmegei Lapok. (Szombathely.) Szerk. Balogh Gyula; kiadó-tulajd. Bertalanffy Imre. VIII. évfolyam. Megjelenik hetenként 2-szer. Ára 8 ft.

Jász-Kunság. (Jászberény.) Szerk. Turcsányi Gyula; kiadók Polgáry Ferenc és fia. Megjelenik hetenként 2-szer. VII. évfolyam. Ára 6 ft.

Kecskeméti Lapok. (Kecskemét.) Szerk. Szűcs Imre. VII. évfolyam. Ára 5 ft.

Vásárhelyi Közlöny. (Hód-Mező-Vásárhely.) Kiadja Vodianer F.; szerk. Ábrai Károly. VI. évfolyam. Ára 4 ft.

Szamos. (Szatmár.) Szerk. Jeney György, főkunatárs Bihari Péter. VI. évfolyam. Ára 4 ft.

Gömbri Lapok. (Rimaszombat.) Kiadó-tulajd. Bernolák-Plechner Irma; Szerk. Bernolák Nándor. VI. évfolyam. Ára 6 ft.

Nagyvárad. (Nagyvárad.) Kiadó-tulajdonos és szerk. Hügel Ottó. Megjelenik hetenként hatszor. V. évfolyam. Ára 10 ft.

Maros. (Makó.) Szerk. Bánfy József; kiadó: Ottinger Ede. V. évfolyam. Ára 4 ft.

Vác. (Vác.) Szerk. Cserháthy; kiadó-tulajdonos: a siketnéma iparintézet-társulat. V. évfolyam. Ára 4 ft.

Sopron. (Sopron.) Szerk. és laptulajdonos Balagi Károly. IV. évfolyam. Ára 6 ft.

Bácskai Híradó. (Szabadka.) Szerk. Farkas Antal; kiadó Schlesinger Sándor. IV. évfolyam. Ára 6 ft.

Székesfehérvár. (Székesfehérvár.) Szerk. Hatyutyffy Dező; kiadó-tulajd. Klöckner Péter. IV. évfolyam. Ára 4 ft.

Hód-Mező-Vásárhely. (Hód-Mező-Vásárhely.) Szerk. Futó Mihály; kiadó és tulajdonos a hód-mező-vásárhelyi Deák-párt. IV. évfolyam. Ára 4 ft.

Szabolcs. (Nyíregyháza.) Kiadó-tulajdonos a „Szabolcsmegei lapkiadó-társulat”; szerk. Lukács Ödön. III. évfolyam. Ára 4 ft.

Békés. (Gyula.) Szerk. és kiadó-tulajd. Dobay János. III. évfolyam. Ára 4 ft.

Gyöngyös. (Gyöngyös.) Szerk. Csomor Kálmán; kiadó-tulajd. a gyöngyösi Tudakozó-Intézet. III. évfolyam. Ára 5 ft.

Szentesi Lap. (Szentés.) Kiadja Cherrier János; szerk. Buday József. III. évfolyam. Ára 4 ft.

Torontál. (Nagy-Becskepek.) Tulajd. és szerk.

Balás Frigyes, szerkesztő-társ Kiss Károly; kiadók: Pleitz Fer. Pál. III. évfolyam. Ára 6 ft.

Félegyháza. (K.-Félegyháza.) Ideigl. szerk. ifj. Ulrich István; laptulajd. a lapszolgáltató egyesület. II. évfolyam. Ára 4 ft.

Győri Figyelő. (Győr.) Szerk. Pásztor Mór; kiadó és laptulajd. Ehler Antal. II. évfolyam. Ára 6 ft.

Kalocsa Lapok. (Kalocsa.) Szerk. és laptulajd. Hang Ferenc. II. évfolyam. Ára 6 ft. (Időközben megszűnt.)

Külső-Szolnok. (Solnok.) Szerk. és kiadó Novák Géza. II. évfolyam. Ára 6 ft.

Losonci Lapok. (Losoncz.) Szerk. Ambrus Mór; kiadja Kornis Alajos. II. évfolyam. Ára 4 ft.

Nyitra. Hivatalos megyei közlöny. (Nyitra.) Szerkeszti Nyitra-megye jegyzősége. II. évfolyam. Ára 7 ft.

Pozsonyvidéki Lapok. (Pozsony.) Szerk. és tulajd. Vutkovich Sándor; kiadja a „Társasnyomda.” Megjelenik hetenként kétszer. II. évfolyam. Ára helyben 8 ft; vidéken 9 ft.

Pápa és Bakonyvidék. (Pápa.) Szerk. és kiadó-tulajd. Szöllőssy József. II. évfolyam. Ára 6 ft.

Rozsnyói Híradó. (Rozsnyó.) Szerk. és kiadó-tulajd. Márton János. II. évfolyam. Ára 6 ft. 40 kr.

Szabadka. (Szabadka.) Szerk. és kiadó-tulajd. Antunovits Mátys. II. évfolyam. Ára 6 ft.

Szegedi Lapok. (Szeged.) Szerk. és kiadó-tulajd. Szabó Mihály. II. évfolyam. Ára 4 ft.

Tolnamegyei Közlöny. (Szegszárd.) Felelős Tafner Simon. II. évfolyam. Ára 4 ft.

Vácvidéki Lapok. (Vác.) Szerk. Ompolyi; kiadó és laptulajd. Spitzer Miksa. II. évfolyam. Ára 4 ft.

Vasmegei Figyelő. (Szombathely.) Szerk. Rusa Kálmán; kiadó-tulajd. Seiler Henrik. II. évfolyam. Ára 4 ft.

Vértessalja. (Székesfehérvár.) Szerk. dr. Pete Zsigmond; kiadó-tulajd. Szammer Imre. II. évfolyam. Ára 5 ft.

Baja. (Baja.) Kiadó-tulajd. és szerk. Domotor Zúrd. I. évfolyam. Ára 6 ft.

Bereg. (Beregszász.) Szerk. és kiadó Janka Sándor. I. évfolyam. Ára 6 ft.

Kanizsai Lapok. (Nagy-Kanizsa.) Szerk. Hoffmann Mór; kiadó-tulajd. F. schel Fülöp. I. évfolyam. Ára 5 ft.

Szabolcsmegei és hajdukerületi Közlöny. (Nyíregyháza.) Laptulajd. K. Kmetty István; szerk. Mikecz József; kiadja ifj. Maurer Károly. I. évfolyam.

Szigeti Lapok. (M.-Sziget.) Szerk. és kiadó-tulajd. Szabó Sándor. Megjelenik hetenként kétszer, vasárnap egy egész iven, csütörtökön féliven. I. évfolyam. Ára 6 ft.

Vágvolgyi Lap. (Trencsén.) Szerk. Baross Gábor; kiadó és laptulajd. Skarnitzl X. F. Megjelen minden vasárnap magyar és német szöveggel. I. évfolyam. Ára 6 ft.

Összesen = 41.

IX. Hirdetési lapok.

Budapesten.

Társulati Értesítő. Szerk. Ágoston Antal; kiadja a Szent István-Társulat, és mellékeltetik a Kath. Hetilaphoz. II. évfolyam.

Vidéken.

Debreczen-Nagy-Várad Értesítő. (Debreczen.) Szerk. Báthory Sándor; kiadó Balla Károly. XXXII. évfolyam. Ára 4 ft.

Nógrádmegyei Hivatalos Hírlé. (Balassa-Gyarmat.) Kiadja a jegyzői hivatal. XII. évfolyam.

Szepesi Értesítő. Zipszer Anzeiger. Spissky Oznamovatel. (Lőcsé.) Szerk. és kiadó Seeliger Károly. XII. évfolyam. Ára 4 ft.

Zemplén. (Sátoralja-Ujhely.) Kiadó-tulajdonos és szerk. Boruth Elemér. V. évfolyam. Ára 4 ft. Összesen = 5.

X. Folyóiratok.

Budapesten.

Erdészeti Lapok. Az ország erdészeti egyesület közlönye. Szerk. Bedő Albert. XIII. évfolyam. Megjelen havonként 1-szer. Ára 5 ft.

A Magyar Tudományos Akadémia Értesítője. Kiadja a m. tud. akadémia. Szerk. a főtítká. VIII. évfolyam.

Századok. A magyar történelmi társulat közlönye. Szerk. Thaly Kálmán. VIII. évfolyam. Évenként 10 füzet. Ára nem tagoknak 6 ft., a társulat tagjai tagdíj (5 ft.) fejében kapják.

Szépirodalmi Csarnok. Regényfolyóirat. Szerk. és kiadja Friebeisz Ferenc. VII. évfolyam. Megjelen havonként 2-szer. Ára 6 ft. (Külső-névfolyam ábóli megjelen minden 10 napban egy füzet. Ára 4 ft.)

Az országos közélettanodai tanáregylet közlönye. Szerk. Név László. VII. évfolyam. Megjelen havonként 1-szer „Közélettanodai rendeletek tára” cz. mellékkel. Ára nem tagok számára 3 ft. A tagok tagdíj (6 ft.) fejében kapják.

Hivatalos Statisztikai Közlemények. Kiadja az országos m. kir. Statisztikai hivatal. VII. évfolyam. Megjelen minden évben 5 füzet. Ára füzetenként 1 ft.

A Magyar Mérnök- és Építész-Egylet Közlönye. Szerkesztik Ambróziosz Béla és Noy Béla. VI. évfolyam. Megjelen havi füzetekben. Ára 10 ft. Tagok tagsági díjuk fejében kapják.

Természettudományi Közlöny. Szerk. Szily Kálmán és Petrovics Gyula; kiadja a m. kir. Természettudományi-társulat. VI. évfolyam. Megjelen havi füzetekben. Ára 5 ft.

Anyagi Érdekeink. Az országos magyar Ipar-egyesület közlönye. Szerk. Mudrony Soma. V. évfolyam. Megjelen havi füzetekben. (1870. jún. végéig mint hetilap jelent meg.) Ára nem tagoknak 3 ft; a tagok ingyen kapják.

Magyar Gyorsíró. Szerk. Vándory Gusztáv; kiadja Kónyi Manó. V. évfolyam. Megjelen havonként. Ára 4 ft.

Távírási Közlemények. IV. évfolyam.

A m. kir. Távírási Rendeletek Tára. IV. évfolyam.

Egyházi Reform. Szerk. és kiadja Kovács Albert. IV. évfolyam. Megjelen havi füzetekben. Ára 2 ft.

Földtani Közlöny. Kiadja a magyar honi földtani társulat. A választmány megbízásából szerkesztik Sajóhelyi Frigyes és Róth Antal titkárok. IV. évfolyam. Megjelenik havi füzetekben. Ára 5 ft. A társulati tagok tagsági díjukban kapják.

Magyar Nyelvőr. Szerk. és kiadja Szarvas Gábor. III. évfolyam. Megjelenik minden hónap 15-dikén. Ára 5 ft.

Magyar Tanügy. Szerk. dr. Heinrich Gusztáv; kiadja Aigner Lajos. III. évfolyam. Megjelen havi füzetekben. Ára 5 ft.

Katolikus Kérdések. Kiadja Sartory Károly. III. évfolyam. Megjelen havi füzetekben. Ára 1 ft.

Budapesti Szemle. A m. t. akadémia megbízásából szerk. Gyulai Pál, kiadja Ráth Mór. II. évfolyam. Megjelen egy évben 6 füzet. Ára 12 ft.

Földrajzi Közlemények. Kiadja a magyar földrajzi társulat. Szerk. Berecz Antal. II. évfolyam. Megjelenik időköz nem kötött füzetekben. Ára 5 ft; társulati tagok tagsági díjuk fejében kapják.

Képes Regénytár. Kiadók Deutsch testvérek. II. évfolyam. Megjelen minden hó 1., 10. és 20-án füzetekben. Ára 6 ft.

Legújabb Külföldi Regény-Csarnok. Regényfolyóirat. Szerk. és kiadja Király János. II. évfolyam. Megjelenik havonként kétszer. Ára 6 ft.

Vasúti és gőzhajózási Kalauz. Kiadó Goritschnigg Albert. I. évfolyam. Megjelenik havi füzetekben magyar és német szöveggel. Ára 2 ft.

Vidéken.

Falusi Prédikációk. (Pécs.) Szerk. és kiadja Mendlik Ágost. X. évfolyam. Megjelen havi füzetekben. Ára 3 ft.

Társulati Értesítő mint Jézus szent szívének hírnöke. (Kalocsa.) Szerk. és kiadja Kubinszky Mihály. VII. évfolyam. Megjelen havi füzetekben. Ára 1 ft.

Uj Magyar Sion. Egyházi-irodalmi folyóirat. (Esztergom.) Szerk. Zádori János. V. évfolyam. Megjelen havi füzetekben. Ára 6 ft.

Gazdasági Értesítő. (Temesvár.) A temesvári gazdasági egyesület közlönye. Szerk. és kiadók Mokry és Grafay Kálmán; V. évfolyam. Megjelen havonként 2-szer. Ára 5 ft., társulati tagoknak és tanítóknak 4 ft.

Magyar Protestáns Egyházi és Iskolai Figyelmező. (Debreczen.) Szerk. és kiadja Révész Imre. V. évfolyam. Megjelen havi füzetekben. Ára 4 ft.

Katolikus Lelkipásztor. (Esztergom.) Szerk. Zádori Ev. János. IV. évfolyam. Megjelenik minden két hóban. Ára 3 ft.

Keresztény Magvető. (Kolozsvár.) Szerk. és kiadja Ferenc József és Kovács Albert. IV. évfolyam. Megjelen negyedévenként. Ára 2 ft.

Történelmi Adattár. (Temesvár.) Szerk. Ortvai Tivadar és Szentkláray Jenő. Kiadja a Csanád-

Egyházmegyei nyomdaintézet. IV. évfolyam. Megjelen havi füzetekben. Ára 6 ft.

Közlemények a debreczeni egyesület köréből. (Debreczen.) Kiadja a debreczeni gazdasági egyesület. Szerk. Békessy László. II. évfolyam. Megjelenik havonként. Ára 2 ft. 40 kr.

A katolikus Világ. (Kassa.) Kiadja és szerk. Répászky József. I. évfolyam. Megjelen havi füzetekben. Minden egyes füzet ára 50 kr.

Összesen = 32.

XI. Vegyes mellékletlapok

Budapesten.

Mulattató. Megjelen hetenként egyszer mint a „Magyar Néplap” melléklapja.

Szemészet és Közegészségügyi és Törvényszéki Orvostan. Az „Orvosi Hetilap” mellékletei.

Állam orvos. A „Gyógyászat” havi melléklete.

Curiai Határozatok. A „Jogtudományi Közlöny” melléklapja.

Közélettanodai Rendeletek Tára. Az „Országos Közélettanodai Tanáregylet Közlönye”-nek melléklapja.

A Budapesti Közlöny hivatalos Értesítője. III. évfolyam.

A magyar kir. belligyminiszterium Rendőri Közlönye. A „Közrendészeti Lap” melléklete.

Arany Trombita. A „Szabadság mint a „Nép-zászló”-ja melléklapja.

Irodalom és művészet.

Ipolyi Arnold kisebb munkái terjedelmes két kötetben jelentek meg Ráth Mór kiadásában, mintalig létező művészettörténelmi irodalmunk két igazán értékes műve. Az első kötet főleg hazánk középkori művészetével foglalkozik, ismertette a középkori építészetet, szobrászatot, festészetet a magyar ötvös-műveket. További cikkei e kötetnek: téglá-építészeti műemlékek Magyarországon; régi magyar keresztutak és Magyarország czimerének monumentális használata; egy hazai vidék őskori régiségleletei és középkori műemlékei vázlata; a szihalmi árpádvári magyar pogánykoriaknak vélt leletek s a magyar régiségtan. A második kötet tartalmaz a derék tudós alkalmi beszédei képezik. E kötethez van mellékelve Ipolyi Arnold fényképezett arcképe is. A „Kisebb munkák“ két kötetének ára 5 forint.

A m. t. akadémia könyvkiadó vállalatából újabb a következő művek folytatásai jelentek meg: „Góthe élete“. Irta Lewes György Henrik. Fordította Szász Károly. Második füzet, ára 1 ft. — „Az ókor története.“ Irta Duncker Miksa. A harmadik kiadás alapján fordította Jónás János tanár. Második füzet ára 1 ft.

Becses és gyakorlati hasznú olvasókönyv az, melyet Péterffy Sándor, a pesti népoktatási kör megbízásából a haladó felnőttek számára szerkesztett; 24 ivre terjed, a legjobb írótól, paedagógiai tapintattal kiválógtva. Eddig általános volt a panasz, hogy a felnőttek buzgó oktatása mellett nincs oly olvasókönyv, mely által a felnőttek meg egyrészt gyakorolhatnák magukat, másrészt figyelmüket is lekötne és ismereteiket tágasbba tenné, mert gyakorló könyveinket eddig mindig gyermekek számára szerkesztették. E hiányt a nevezett mű által most már pótolva van. A tartalmas olvasókönyv következő részekre oszlik föl: I. Az ember, mint egyén (lélektani, erkölcsi s somatologiai ismeretek). II. Az ember, mint a család tagja. III. Az ember, mint a község tagja. IV. Az ember mint honpolgár (Magyarország földrajza s története). V. Az ember, mint az emberiség tagja. VI. Az ember a nagy természetben. (Természettudományi rész). Mindenik részben fölvaltva versek s elbeszélések vannak, s lehető röviden minden föl van ölelve, mi nemcsak a tények s a mult ismertetésére, hanem a tovább képzésre is (irodalmi utmutatások stb.) szükséges. A könyv teljes czíme: „Olvasókönyv a haladó felnőttek számára.“ Kiadta a pesti népoktatási kör. 384 lap. Ára 50 kr.

Debreczenben ifj. Csáthy K. könyvtárosnál megjelent Emericzy Dávid felkai ev. lelkész „Német nyelvtan a magyar nyelvhez alkalmazva“ című jól irt munkájának második kötete, 149 lap, ára 80 krajczár.

„Messaline“ cím alatt b. Jósika Kálmántól 5 felvonásos dráma jelent meg, mely Prielle Kornélia asszonynak van ajánlva, mint a kinek művészete az író előtt lebegett, mikor darabját írta. A könyv ára 1 ft, s kapható Fekete Bernát könyvkereskedése utján.

Színház. A nemzeti színházban január 24-én Meyerbeer rég nem látott nagy dalművét, a „Prófétát“ adták elő, fényes kiállítás-sal, de gyarlón, mert a két főszerep gyöngye hangokra jutott. Stéger többé nem képes oly nagy és fárasztó szerepet énekelni, mint a proféta, s erőlködéseit a közönség visszatarozással hallgatta; Nagyné-Benja Ida assz. hangja sem elég tömör Fides szerepéhez. E dalműt most megint pihentetik, miután rozslutott ki első előadása. — Az operánál többféle változás van. Erkel Ferencz, az ősz zeneköltő, lemondott az opera igazgatásáról, mely most oly sok nehézséggel és felelősséggel jár. Helyére Richter Jánost nevezik ki, mellette pedig Erkel Sándor lesz karmester. Szigliget is, ki eddig ideiglenesen vezette a színház ügyeit, e napokban végleg kinevezik. — A nemzeti színház népsziműti személyzetét a nyári szünetre Bécsbe hívják, a Carl-színházba. — A budavári színházban csütörtökön egy francia ujdonságot mutattak be: „Plumet ur öröksége“, irták Carrière és Capendu. Nem valami magas termék, de mutatni lehet rajta. Ugyane darabot pénteken a nemzeti színházban ismételték.

Közintézetek, egyletek.

A magyar tud. akadémia jan. 26-iki ösσης ülésében folyó ügyek tárgyalattak; a titkár pedig Udvardy Ignác, veszprémi kanonok s levelező had halálát jelentette be. Fölolvast az ezuttal Tóth Lőrincz tartott. Voltaképpen emlékszed volt ez a 16 év előtt elhunyt felső-bükki Nagy Pál fölött, kiről Csengery Antal is irt egy tanulmányt a „Jellemrajzok“ közt, mire a fölolvás is gyakran hivatkozott. Nagy Pál, e század első évtizedeiben a politikai mozgalmak vezérfője, különösen a magyar nyelv jogainak kivívásában szerzett halhatatlan érdemeket, miért is a tudományos akadémia igazgató-tanácsának tagja volt. Az emlékszed kellő részletességgel, sok melegséggel van írva. Különösen tetszett a jelenlevőknek a Széchenyi és Nagy Pál közt váltott pár levél, egy tárgyalás, mint mindkét férfit igen jellemző hangjánál fogva.

A Kisfaludy-társaság jan. 28-iki havi ülésében Toldy István székfoglalója volt, kitől Rákosi Jenő olvasta föl „Livia“ című vigjátéka első fölvonását, elmondva az egész darab meséjét is. A fölolvast rész elég eleven párbeszédekből áll, olykor kétértelmű élességekkel. Majd Bartalus István ült a fölolvás asztalhoz, s egy általa zenészi beszélynék nevezett dolgozatot olvasott föl „Káro király“ cím alatt. Eleje a Wagner-féle zenészi iskola ellen van hegyezve. „Káro király“ Haydn egy műve egy oly nevű kutyáról, melyet egy kisasszony szeretője kutyájáról irt versére készített. Tulajdonképen pedig a beszély egy közte (Haydn) és egy ismeretlen nevű hölgy közötti szerelmi kalandot vesz tárgyal. Az idő előre haladva, a beszélt fölolvásja nem fejezte be. — Ezután Greguss Ágost olvasott föl néhány aepuszi mesét, melyekből jelenlegi számunk közöl mutatványt. — Következtek a folyó ügyek, ennek ügyével pedig zárt ülést tartottak a pályázatok ügyében. A dalra kitűzött pályadíjra a bírálók egyet sem tartanak érdemesnek. Az aepuszi mesére kitűzött jutalmat a „Kecske tragédiájának“ ítélték oda; az „Állatok megterése“, „Modern mesék“, „A szegény ember és fia“, megdicserítették. Megállapíták egyszerűsmind a febr. 8-iki közgyűlés programját is: Elnöki, titkári beszéd. „A hunok harca“, költemény Arany Lászlótól. „Adalékok a hazai mütörténelemhez“, Pulszky Ferencztől. „A sellő“, ballada Gyulaitól. „A rémlátók“, költemény Dalmady Győzöttől. Végre a díjazott mese.

Természettudományi társulat alakult Kecskeméten, melynek hivatalos czime: „Kecskeméti természettudományi társulat.“

A fővárosi iparosok köre, mely igen eleven társaság, mult vasárnap tartotta közgyűlését Ráth Károly elnöklet alatt. A folyvást szaporodó tagok száma jelenleg 560. Tavaly bevettek 6173 ft 52 krt, kiadtak 5991 ft 87 krt s ekkép a pénztári maradvány 145 ft 65 kr. A gyűlés köszönetet szavazott az elnöknek és választmányának.

A nőipar-egylet ipartanodája már megnyitott az üllői-ut első számú házában, s három tereméből és egy munkaszobából áll. A részvét ez intézet irtant folyvást nyilvánul, s többi közt gr. Pálffy János ezer frtot küldött rá. Tanszereket is több helyről kapott. Az intézet létesítésénél Kühnel Ignác né fejt ki nagy buzgóságot.

Az állatkert legbuzgóbb pártfogója József főherczeg, ki sok ajándékban és folytonos figyelemben részesít. Ennek folytán az intézet választmányja küldöttségileg mondott neki köszönetet s egyszerűsmind az állat- és növényhonosító-társaság disztagsági okmányát is átnyujtván neki, kérte továbbá, hogy a védnökséget is fogadjal. A főherczeg meleg hangon köszönte meg a figyelmet, elfogadta a védnökséget, s reményét fejezte ki, hogy e vállalatra eljön nem sokára az idő, midőn általános részvétet találkozik.

A nemzeti muzeum gyűjteményeiből több oly állat hiányzik, melyek részint honosak nálunk, részint gyakran elvetődnek hozzánk. Vannak aztán oly példányok is, melyeket diszessebb, epebb fölserelmi kívánatos volna. Ha pedig egyáltalán már vannak, csere utján értékesíthetné intézetünk. Jónéven venne a

muzeum egy pár nádi farkast is, mely az alföldön gyakori, s nincs képviselve a muzeumban. Ennek az állatnak most épen idenye van. Általában föl hívja muzeumunk a vadászok figyelmét, hogy zsákmányaikat osszák meg olykor vele. Egyszerűen oda cimezve, mindig a legszivesebb fogadtatásra számíthatnak.

A berlini magyar egylet e napokban tartá tisztújító gyűlését. Megválasztottak: Elnökül Greiner Lajos, alelnöknek König Pál, pénztárnokul Liebl Antal, jegyzőül Tomász János és Svarcz József, könyvtárnok Kellner Dávid és Berger Lajos, választmányi tagok: Figula Károly, Timkó György és Seibert, művelődési bizottság Greiner Fülöp, dr. Steiner és Hutiray Lajos, vigalmi bizottság Kellner Dávid, Tomász János s Timkó György. Gyűlések hetenként kétszer tartatnak. Politikai és vallási viták ki vannak zárva.

Egyház és iskola.

Olteanu n.-váradai k. g. plüspököt e napokban igttatták be ünneppélesen új püspöki székebe. Ez alkalmat tetemes adakozás által tette nevezetessé. Az elszegényedett papok és tanítóknak adott segélyeken kívül ajándékozott még: a szülők és vagyon nélkül maradt bihar-megyei cholera-árváknak 400 frtot, a tehetlen szegények kórháza javára 200 frtot, a városi szegények részére 400 frtot, az aradmegyei cholera-árváknak 200 frtot, a szatmármegyei cholera-árváknak 200 frtot, a belényesi gymnasiumi tanárok felségelésére 1250 frtot. Ezen nagyobb adományokon kívül kisebb összegekkel is gyakorolta a jótékonyt.

Ney Ferencz, a pesti főreál-tanoda igazgatója e napokban töltvén be tanítói pályájának 40-dik évét, tisztelbi és a reáliskolák tanárai mult szombaton lakomát rendeztek tiszteletére a Hungária szállodában. Ney most 60 éves s 1833-ban mint nevelő kezdte meg pályáját. Később a kisedővödéki létesítések ügyében működött és e tekintetben igen sokat köszönhetünk neki. 1844-ben a magyarországi kisedővödéi egyesület által a kisedővödéi képezde igazgatójává választott, s ezen állásában tizenhét évet töltött. 1857-ben a pesti főreál-tanoda tanára, 1860-ban pedig annak igazgatója lett, és az most is, tisztelbi és becsülvén mindenkül. A tanírodalmat is hatalmasan szolgálta, s művelte ezenkívül a szépirodalmat, irt elbeszéléseket, regényt s nyert pályadíjakat. Ney tagja az orsz. közoktatási tanácsnak is, a közp-tanodai tanáregylet elnöke és fővárosi képviselő.

Derék pap. A főváros közelében levő Pomáz község plebánosa: Spanjevich Márk buzgón működik azon, hogy német ajku hivi közt a magyar szó terjedjen. Először iskolát épített, aztán bevitte abba a magyar szót, pár évre rá elkezdte templomban az evangéliumot a nemzetiségek nyelvén kívül magyar nyelven is fölolvadni, az ifjabb nemzedékkel pedig kezdett magyar nyelven érintkezni. Most újév napján pedig magyarul predikált már, mert — mint mondá — hála istennek, e nyelven is megérti őt minden igaz hive.

Közlekedés.

A Vaskapu szabályozása és az aldunai hajózás akadályainak megszüntetése tárgyában az osztrák-magyar külügyi hivatal és a török kormány között már huzamosabb idő óta folynak tárgyalások. Ezek a legújabb időben anyiban vezettek eredményre, hogy a két szerződő fél részéről bizottság fog kiküldetni, mely a szükséges előmunkálatokat a helyszínen megejtendő. E bizottság munkálatai egy kötetendő állam-szerződés alapját fogják képezni.

Vasut Ráczkevébe. A közlekedési miniszter értesítette a várost, hogy Réthey és társai engedélyt kaptak egy új vasutvonal kiépítésére. E vasuti vonal az Orczy-kerttől a soroksári Dunaágon át Csepel szigetére és ott több helység érintésután Ráczkevéig vezetne. Az Orczy-kertnél a vonal egy mellékutat boocsátana Erzsébetfalvára. Az engedély egyelőre egy évre szól.

Mi ujság?

A királyné csütörtökön meglátogatta a magyar gazdasszonyok kiállítását, hol a bizottság tagjai fogadták és Zichy Pálné grófhölgy kalauzolta. Ő felsége Nopcsa fődvarmester és Metternich herczegnő kíséretében jelent meg,

a félórát töltve a kiállításon, hízegőleg nyilatkozott annak érdekessége fölött. A mult héten Klotild főherczegnő is meglátogatta a kiállítást, melyet csütörtökön rekesztettek be.

A Bathány-mauzoleumra jan. 25-kig, 36,571 frt 24 kr gyűlt össze. Az építkezés befejezéséhez közeledvén, fölkeretnek mindazok, kik gyűjtőveiket be nem küldték, legyenek szivesek azokat mielőbb beszoigáltatni Sztupa György pénztárnoknál.

Török János jeles publicistát pár nap szélhűdés érte, minek folytán élete miatt aggodónak. Török épen e napokban adta el nagybecsű könyvtárát, melyet Schlauch szatmári püspök 20,000 frtért vásárolt meg. Mikor e könyveket elszállítás végett csomagolni kezdték, akkor érte a szélhűdés.

Előadások a francia irodalomból. Rogeard, e szelleműs francia emigráns, ki most véglegesen Budapesten telepedett meg, folytatja De Gerando-Teleki grófnő termében (aldunaszor 32. sz.) az idény elején megkezdett előadásait a francia irodalom köréből. Négy ciklusra terjedő fölolvásait minden vasárnap, este 7 órakor tartja. Minden ciklusra előjegyzések fogadtatnak el 4 frtjával.

Dr. Lenhossék Józsefet, a budapesti orvos-egylet tanárát a párisi Societé de Biologie levelező tagul választotta. E tudományos társulatnak eddig hazánkban nincs más tagja, s Ausztriából is csak Hyrtl.

Az adóhátralékosok névsorát már régen állítják össze a pénzügyminiszteriumban, s a hivatalos lapban közölni fogják mindazokat, kik 500 frtnál több államadóval vannak hátralékban. Ugy mondják, hogy az adóhátralékosok tömegét épenséggel nem a szegényebb osztályban kell keresni, hanem a legvagyonosabb birtokos osztályt, mely legtöbbször adós.

Galambposta Budapest és Komárom között. Komáromból jelentik, hogy a hadügyminiszterium engedélyvel az ottani várbán, a katonai kincstár költségén, galambposta fog berendeztetni, és e czélna, mint galambok vásárlására, azok eltartására, galambduczok készítésére és egyéb szükséges eszközökre egyelőre több száz forint utalványoztatott. A galambok begyakorlása egy e részben jártas komáromi városrészi tisztre bízott. Az első próbák a galambpostával Komárom és Budapest között a tavasz folyamán fognak megtörtetni.

Gyilkosság a fővárosban. Az ugynevezett „százház“ telepén, mely igen népes hely, m. hó 27-kén jejjel Heitsch Márton kocsmáros megfojtotta nejét, ki féltékenységből porlekedni kezdett vele a miatt, hogy a háznál lakó 18 éves hajadonra, Spitzkopf Máriára az 56 éves férj szemet vetett. Mig Heitsch fojtogatta nejét, Spitzkopf annak kezeit tartotta, aztán magukkal vitték az emeletre a pénzt, s oly jeleket hagytak hátra, mintha rablás történt volna. De a vizsgálat kiderített mindent, s a gyilkosok befogattak.

Üngyilkosság. Neu-Ulmban egy örme-ster szerelmű bű miatt agyonlötöte magát, még pedig sajátságos módon. Megtöltött egy ágyut egy font lóporral és 13 puskagolyóval, aztán taplót tett az elsütő helyre, maga pedig az ágyu torka alá állt. A lövés aztán szerteszét marcangolta.

A farkasok Máramarosmegyében nagy károkat tesznek a marháknban, s egész a községek alá elkullognak prédára.

Halálozások.

Jálics Ferencz, a nagyhirű borkereskedő, s a főváros egyik legvagyonosabb polgára elhunyt m. hó 30-án 72 éves korában. Borkeres-

kedése összekötöttetésben állt a világ minden piacából, s a magyar borok legnagyobb része ő általa jutott külföldi forgalomba. Budapesten a Terézvárosban óriás borpinceszé, van, egész alvilág, mely több utoza alatt terjed szét. Az elhunyt jótékony emberbarát is volt s köztisztelőben él.

Gr. Széchenyi Antal sulyos csapás érte, elvesztvén nejét, született Lamberg grófnót, ki az 1848-ban a pesti hajóhidon megölt Lamberg leánya volt. Bécsben hunyt el.

B. Gablenz Lajos altábornagy elhunyt Zürichben. Pár év előtt Magyarország főhadparancsnoka volt, s a fővárosi előkelő körökben jól ismert egyéniség. Az osztr.-magyar hadsereg egyik legképzettebb tagját vesztette el benne. Öngyilkos lett, miután a börzén sokat vesztett.

Fazekas Alajos, Félégháza városának a mult országgyűlésen képviselője, híres ügyvéd, s a jászkun kerületek egyik legnépszerűbb fia, elhunyt jan. 20-án 51 éves korában, s Félégházán rendkívüli nagy részvét mellett temették el.

Dömötöri Németh Antal, Békésmegye volt alispánja, elhunyt Békés-Gyulán 75 éves korában.

Dubovay Béla, kir. ügyész, képzett és tevékeny fiatal ember, meghalt Budapesten 38 éves korában.

Veidinger Alajos, Buda város nyugtanácsnoka, köztisztelőben élt derék polgár, elhunyt m. hó 22-én hosszas szenvedés után, 67 éves korában.

Elhunytak még: Prohaszka Ferencz, fővárosi halottkém, s a sz. István nevű betegsegélyző és temetkezési egylet orvosa, 58 éves korában. — Arkauer József, szül. Willax Anna asszony, a főváros egyik érdemes polgári családjának tisztelőremelő matrónája, 85 éves korában. — Nagy Sándor, a lébenyi ág. hitv. evang. gyülekezet derék lelki pásztorja, m. hó 19-én. — Fésős Andrásné, a néhai kitűnő debreczeni ref. lelkész és egyházkerületi főjegyző Fésős András özvegye, Debreczenben. — Horváth Kálmán közlősvári törvényszéki bíró neje, szül. Kilyén Lotti asszony, 31 éves korában. — Új-Szivacsonvasárnap temették el Kosztics Sándort, az ottani g. n. e. lelkész szép tudományú mérnökfiát. Koronghy Mór, a temesvári takarékpénztár igazgatója, himlőben meghalt.

A külföldi halottjai közt ott találjuk Livingstoné Dávid nevét, kiről hiteles hírek mondják, hogy még mult év aug. 15-én elhunyt afrikai kuttatásai közben Unyanyameben. A kitűnő s retenthetlen utazó arcképét, és azzal együtt kimerítő életrajzát a mult évben közöltük, s utazásából is atdunk gyakran nagyérdők közleményeket.

A német irodalom egyik hírneves tagja Hoffmann Henrik, irodalmi nevén Hoffmann-Fallersleben, elhunyt Corveyban, a Weser mellett, hol hercegi könyvtárnok volt. Fallersleben legjelentősebb művei az irodalom-történeti és nyelvészeti munkák. Szül. 1793.

Nemzeti színház.

Péntek, jan. 23. „Csók.“ Vigjáték 3 felv. Irta Dóczy Lajos.

Szombat, jan. 24. Új kiállítással és rendezéssel először: „A proféta.“ Nagy Opera 5 felv. Zenéjét szerzte Meyerbeer.

Vasárnap, jan. 25. „A betyár kendője.“ Népszimű 4 felv. Irta Abonyi Lajos.

Hétfő, jan. 26. „A csacska nők.“ Vigjáték 3 felv. Dumanoir után ford. Feleký M.

Kedd, jan. 27. „Büvös vadász.“ Opera 4 felv. Zenéjét szerzte Weber.

HETI-NAPTÁR.

Table with columns: Hónapi-és Hetinap, Katholikus és protestáns naptár, Görög orosz naptár, Izraeliták naptára, Nap (hossza, dél, nyug), Hold (hossza, dél, nyug). Rows include dates from Jan 1 to Jan 7, 1874.

Szerda, jan. 28. „Csók.“ Vigjáték 3 felv. Irta Dóczy Lajos.

Csütörtök, jan. 29. „Fra Diavolo.“ Vig opera 3 felv. Zenéjét szerzte Auber.

Szerkesztői mondanivaló.

K. J. „Ősz dalos.“ Hiányzik benne a világgósság; az erőt erőteltetés pótja, tulzolt kifejezések s őszhangzabba nem hozott képek.

B. V. „Kis hugomhoz.“ Czifra szók özőne, melyből egyetlen tiszta érzés vagy gondolat sem bír kibontakozni. Gondolja csak meg az ilyen sorokat:

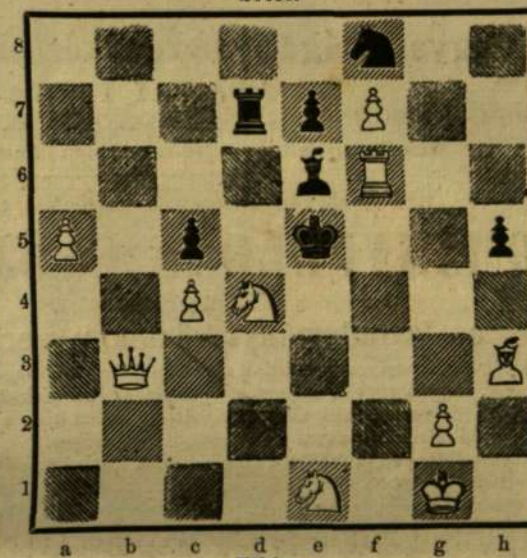
„És zeng: szülni vig reménységűrt, Hol a kétség sötét kórja teng!“

Az istenért, mit képzelt a mikor ezt írta? — Budapest. „Tálalkozás.“ Cseky kis szikra ez, még egy dalocskáknak is; aztán gyöngye is.

Kisujzállás. H. L. Alkalomszerűleg talán sort kerithetünk erre is. — Z. Gy. „Az élet- és kór-tani aphorismák“ a „K. néplap“-ban helyöken lehetnek.

SAKKJÁTEK.

739-dik sz. feladvány Ilubek hadnagytól (Budapesten.) Sötét.



Világos indul a negyedik lépésre matot mond.

A 734-dik számú feladvány megfejtése. (Vész A. J.-tól Pesten.) Vil. Söt.

- 1. Fg4-e2 Bb1-b2:
2. Va4 a5 Bb2-e2:(a)
3. Va5-e5+ Kf4-e5:
4. Ff2-g2 matt.
a)
2 d4-d3
3. Va5-g5+ Kf4-g5:
4. Ff2-e3 matt.

Helyesen fejtették meg: Veszprémben: Fülöp József. — Gelén: Glesinger Zsigmond. — Sárospatakon: Gérecz Károly és Hubay Gyula. — Debreczenben: Zagya Imre. — Sziget-Csepén: Mayer Károly — Csáczán: Pick Mór. — Parabutyon: Rothfeld J. — Budapesten: Klein János — A pesti sakk-kör.

A pesti sakk-kör m. hó 25-én délután 5 órakor tartotta rendes tisztújító közgyűlését.

A választások következő eredményével mentek végebe: Elnökké: Erkel Ferencz választott közfelkiáltással; alelnökké: dr. Spitzer Lipót; pénztárnokká: Ginter Károly közfelkiáltással; titkárrá: Ivánffy Lajos közfelkiáltással.

Választmányi tagokká: dr. Vidor, Tessedik K., Fährndrich Hugó, Erkel Lajos, Zsary Zs, és Lichtenberg urak választattak.

Melléklet: Jánosy Gyula mag-és nővényárjegyeke.

TARTALOM.

Gece Dániel (arckép). Mesék. — Franklin Benjámín (folyt.). — Szt.-Pétervári műemlékei (három képpel). — A mütárlatból (képpel). — A szenvedélyek hatása tesztünkre. — Fiddletorni történet. — Egyveleg. — Melléklet: A magyar hirlap-irodalom 1874-ben. — Irodalom és művészet. — Közintézetek, egyletek. — Egyház és iskola. — Közlekedés. — Mi ujság? — Halálozások. — Nemzeti színház. — Szerkesztői mondanivaló. — Sakkjáték. — Heti naptár.

Felölés szerkesztő Nagy Miklós. (L. czukor-utca 11. sz.)

HIRDETÉSEK.

A „Franklin-társulat“ magyar irodalmi intézet kiadásában, (Budapest egyetem-utca 4-dik szám) megjelent és minden könyvtárban kapható:

Az 1865—67., 1868., 1869., 1870., 1871., 1872. és 1873. évi

TÖRVÉNYEK

ny az azok életbejuttatása és végrehajtása tárgyában

kibocsátott magyar kir. miniszteri rendeletek gyűjteménye.

Hivatalos adatok után közli

SZENICZEY GUSZTÁV,

- | | |
|-------------------------------|--------------------|
| I. kötet: füzve 3 frt | kötve 4 frt. |
| II. kötet: füzve 2 frt 20 kr. | kötve 3 frt. |
| III. kötet: füzve 1 frt | kötve 1 frt 50 kr. |
| IV. kötet: füzve 2 frt 20 kr. | kötve 3 frt. |
| V. kötet: 2 frt 20 kr. | egy-kötve 3 frt. |
| VI. kötet: 2 frt 20 kr. | kötve 3 frt. |
- Külön kiadásában megjelent egy kötetben 1869. évi törvények gyűjteménye, (nagy 8-rét, 348 lap) füzve 1 frt 80 kr.

Jelen törvény-gyűjtemény a többi hivatalos és nemhivatalos uton közzétett törvények felett annyiban bír előnnyel, hogy ebben mindenki a törvények életbejuttatására és módjoni végrehajtására vonatkozó a később külön miniszteri rendeletek által közzétett szabályokat, úgy a bélyeg, illeték és díjak, nemkülönbön a bor- és hus-fogyasztási, czukor-, föld-, házföldvédelem, ser-, szesz- és személyes adók tárgyában kibocsátott pénzügyi törvények közvetlen az illető törvényekkel után fellelhet.

Magyar polgári törvénykezési rendtartás.

Írta APÁTHI ISTVÁN,

Jogtudor, köz- és váltó-ügyvéd stb.

Második bővített kiadás. (8-rét, 424 lap.) Füzve 3 frt 40 kr.

A törvénykezési rendtartáshoz tartozó

IROMÁNYPÉLDÁK GYŰJTEMÉNYE.

Közéleteszi

a „Jogtudományi Közlöny“ szerkesztősége.

A törvénykezési rendtartásnak szükséges kiegészítésül szolgál ezen irománypéldagyűjtemény, mely a törv. rendtartás fejezeteinek és szakaszainak sorát követve, leggyakorlatibb és czélzerűbb alakban nyújtja mindazt a mi a perrendtartás szabályainak példákvaló felvilágosítására a megértésére szükséges.

Ezen példányt ajánlatára elégségesnek tartjuk annak felelőtlenségét, hogy ugyanazon módszert követve a volt eperjesi császári királyi országos főtörvényszék által, — az osztrák császári királyi igazságügyminiszterium jóváhagyásával közzétett irománypéldák gyűjteménye.

(Nagy 8-rét, 400 lap.) Füzve 2 frt 50 kr.

SZENICZEY GUSZTÁV.

A MAGYAR VÁLTÓ- ÉS KERESKEDELMI TÖRVÉNY

az 1840. XV., XVI., XVII., XVIII. és XX.,

egy az 1844. VI. törvényekkel, nemkülönbön a magyar királyi igazságügyi miniszter által 1869. ki ápril 8-án a váltói végrehajtásokra vonatkozólag kiadott eljárási szabályok és egyéb a váltótörvénykezésre vonatkozó magis rendeletek szerint összeállítva, úgy nemkülönbön a magyar földhitel-intézet peres ügyeinek gyors elintézése ügyében kibocsátott legkegyelmesebb kir. leirattal és egy a váltójogra vonatkozó pótléktárral függelékkel ellátva. Ötödik bővített kiadás. (Nagy 8-rét, XXXI. 270 lap) füzve 2 frt.

SZENICZEY GUSZTÁV

MAGYAR VÁLTOJOGI ELJÁRÁS

a szükséges peres és nem peres bírói határozatok és beadványok gyűjteményével, úgy a földtehermentesítési kötelezvények megsemmisítése körüli eljárás tárgyában kiadott legfelsőbb rendelettel és a m. kir. igazságügyi miniszter által, az 1869. évi ápril 8-án kiadott és váltóvégrehajtási eljárásra vonatkozó rendeletben foglalt szabályok szerint tárgyilagos rendben szerkesztett mindennemű irománypéldányokkal függelékkel ellátva. Segéd kézikönyv váltó-törvényszéki hivatalnokok, váltóügyvédek s perlekedő felek számára. Negyedik újra átdolgozott kiadás. (8-rét, 336 lap) füzve 2 frt 50 kr.

DÖNTVÉNYTÁR.

m. k. Curia semmitőszéki és felsőbb ítélőszéki osztályának elvi jelentőségű határozatai.

Gyűjtötték: dr. Dárdai Sándor és dr. Gallu József.

- | | |
|--|-------------------|
| I. II. folyam egybefüze. Negyedik kiadás. (8-rét, 258 lap) | Füzve 2 frt. |
| III. folyam. (8-rét, 240 lap.) | Füzve 2 frt — kr. |
| IV. folyam. (8-rét, 208 lap.) | 2 „ — „ |
| V. folyam. (8-rét, 192 lap.) | 2 „ — „ |
| VI. folyam. (8-rét, 240 lap.) | 2 „ — „ |
| VII. folyam. (8-rét, 256 lap.) | 2 „ 50 „ |
| VIII. folyam. (8-rét, 220 lap.) | 2 „ — „ |
| IX. folyam. (8-rét, 223 lap.) | 2 „ — „ |

Előfizetési fölhívás

„MAGYAR UJSÁG“

czimű

politikai és nemzetgazdasági napilap tárgyában.

A „Magyar Ujság“ ez évben a nyolczadik évfolyamba lépett. Hogy ez idő alatt mindig bátran lobogtatta a 48-ki zászlót, melyre a szabadság, egyenlőség és testvériség szavai írva, e mellett tanuskodik multja. Ezért küzdött a multban, s ezért fog harcolni a jövőben is. Fölkérjük t. vidéki elvbarátainkat, hogy a 48-as párt ezen közlönye körül mindinkább több pártolót csoportosítsanak.

Előfizetési föltételek január 1-től kezdve:

Egész évre	16 ft. — kr.
Félévre	8 „ — „
Negyedévre	4 „ — „
Két óra	2 „ — „
Egy óra	1 „ 40 „

Az előfizetések posta-utalvány után legczélzerűbben eszközölhetők és Budapestre egyetem-utca 4. szám a „Franklin-Társulat“ magyar irodalmi intézet és hírlapkiadó hivatalába (ezelőtt Heckenast Gusztáv) intézendők.

A szerkesztőség.

A Franklin-társulat magyar irodalmi intézet kiadásában (Budapest egyetem-utca 4-dik szám) megjelent és minden könyvtárban kapható:

KIS NEMZETI MUZEUM.

Ára egy-egy kötetnek 50 kr.

1. Magyar dalnok. A legszebb dalok, románczok, balladák, s egyéb szavallásra alkalmas költemények gyűjteménye.
2. Kisfaludy Karoly valogatott munkái. Két kötetben. I. Versek és elbeszélések. II. Színművek.
3. Regegyöngyök. Jósika Miklós legszebb beszélyeiből. A magyar nép és ifjuság számára.
4. Robinson Crusoe élete és kalandjai. Angol után átdolgozva 124 képpel.
5. Tündermesék. A legkedveltebb gyűjteményekből összeállítva.
6. Boldoghaza. Buzdító és oktató történet. 23 képpel.
7. Magyar népdalok.
8. Magyar hősköltemények.
9. Abafi Regény írta Jósika Miklós. Két rész egy kötetben.
10. Magyarország története a legújabb időkől korunkig.
11. Kisfaludy Sándor valogatott munkái.
12. Történeti adomák és jellemrajzok
13. Jókai Mór valogatott beszélyei.
14. A szabadság hősei és vértanúi. Lapok a magyar történetből Horváth J. M., Kerekgyártó A., Szilágyi S. stb. nyomán írta Kaufay Ede.
15. Kőlesey Ferenc valogatott munkái
16. Tréfás versek.
17. Csokonai Mihály valogatott versei.
18. Mignet. Franklu élete.

Ezen népszerű és rendkívül olesósága által feltűnő gyűjtemény folytattni fog.

Gyémánt-kiadások.

MAGYAR REMEKIRÓK.

Egy-egy kötet füzve 70 kr. — Vörös vászonba díszesen kötve 1 frt. — Csinos szekrényben a 12 kötet 15 frt.

1. Kisfaludy Sándor. A kesergő szerelem. a költő arcképével (209 l.)
2. Kisfaludy Sándor. A boldog szerelem (176 lap.)
3. Kisfaludy Karoly költeményei, a költő arcképével (242 lap.)
4. Kőlesey Ferenc költeményei, a költő arcképével (243 lap.)
5. Kisfaludy Sándor. Gyula szerelme (234 lap.)
6. Csokonai Mihály valogatott versei, a költő arcképével (246 lap.)
7. Katona Bank ban, a költő arcképével (224 lap.)
8. Kőlesey Ferenc versei, a költő arcképével (224 lap.)
9. 10 Zrínyi. Sziget ve-zedelmé, a költő arcképével. 2 kötet.
11. 12. Garay Janos. Szent László. Történeti költemény. 2 kötet.

IRODALMI KINCSTÁR.

Egy-egy kötet füzve 70 kr. — Kék vászonba díszesen kötve 1 frt. Csinos szekrényben a 12 köt. t 15 frt.

1. Népdalok, Petőfi S. arcképével (192 lap.)
 2. Románczok. Vörösmarty M. arcképével (232 lap.)
 3. 4. Magyar balladák könyve. Arany J. arcképével (192; 192 l.)
 5. 6. Külföldi iant. Magyar költők műfordításai. 2 kötet. (228, 206 l.)
 7. Emlék könyv. A legjelesebb magyar költők szemenszedett mondatai. (190 lap.)
 8. Epigrammok. (207 lap.)
 9. 10. Szerelm dalmokai. Valogatott gyűjtemény. (IX, 216; X, 206 lap.)
 11. 12. Eltitkolt. Gyöngymondatok, aranyigazságok remekírók munkáiból (292; 208 lap.)
- E két gyűjtemény egy nagy díszes szekrényben 40 frt.

A legbiztosabb és legkellemesebb szer
váltóláz ellen.
különösen gyermekeknek, kik a keserű Chinint másképp bevenni nem képesek, a

Chinin-csokoládé

és a

Chinin-czukor

Rozsnyay M. gyógyszer-től Zombán Tolnamegyében. melyeket a magyar orvosok és természet-vizsgálók nagygyűlése Fiumében pályadíjjal koszoruzott. Kapható vagy megrendelhető a birodal m minden jöhírű gyógyszerárban

A hamisítástól óvakodni kell!
Mindenki csak a Rozsnyay M.-féle pályakoszoruzott készítményt kérje és fogadja el 185 (12-0)

A „Franklin-társulat“ magyar irodalmi intézet kiadásában, (Budapest, egyetem-utca 4-dik szám) megjelent és minden könyvtárban kapható:

GYÜRKY ANTAL.

Az új szolgabírói hivatal kézikönyve.

Hivatkozva idevonatkozó törvényekre,
miniszteri s megyehatósági szabályrendeletekre,
számos irománypéldákkal
és gyakorlati utasításokkal ellátva.

Megyei tisztviselők, ügyvédek, jegyzők és községi előljárók használatára.

8-rét, 280 lap. füzve 2 frt.

A „Franklin-társulat“
kiadásában (Budapest, egyetem-utca 4-ik szám) megjelentek és minden könyvtár által megszerezhetők:

JÓKAI ÉS JÓSIKA munkái

olcsó kiadásokban.

JÓKAI MÓR MUNKÁI.

Népszerű kiadás.

40 kr. egy-egy kötet.

- | | |
|---|---|
| 1. A vörösniták | 25. 26. A fehér rózsá. — Humorisztikus papir-szeletek. 2 füzet. |
| 2. Fortunatus Imre. — Shirin. | 27. Magyarhon szépségei |
| 3. Kalóz-király. | 28. 29. Szomorú napok. 2 füzet. |
| 4. Sonkoly Gergely. — A drága kövek. — Marco Zare. | 30. 31. A janicsároknak végnapjai. 2 füzet. |
| 5—9. Törökvilág Magyarországon. 5 füzet. | 32—37. Kárpáthy Zoltán. 6 füzet. |
| 10. A büntárs. — Nepean sziget. | 38—43. Egy magyar nábob. 6 füzet. |
| 11. 12. A kétszárú ember. — Az egyiptusi rózsá. 2 füzet. | 44—47. Az új földesúr. 4 füzet. |
| 13. Koronát szerelemért. — A Hargita. — A kalmár és családja. | 48—53. Szegény gazdagok. — Az utolsó budai basa. 6 füzet. |
| 14. Petki Farkas leányai. — Háromszéki leányok. — A két száz. | 54. 55. A magyar elődők. 2 füzet. |
| 15. Regék. | 56—59. Hétköznapok. 4 füzet. |
| 16. Carinus. — A nagyenyedi két füzet. | 60—63. A régi jó táblabírák. 4 füzet. |
| 17. A serföz. — A nyomorék naplója. — Fekete világ. | 64—65. Délvirágok. 2 füzet. |
| 18—20. Erdély aranykora. Regény. 3 füzet. | 66—67. Milyenek a nők? 2 füzet. |
| 21—23. Csataképek 1848—1849-ből. 3 füz. t. | 68—71. Vörös könyv. 4 füzet. |
| 24. Bujdosó naplója. — Kurbán bég. — Megölt ország. | 72. 73. A magyar nép éleze. 2 füzet |
| | 74—76. Árnypépek. 3 füzet. |
| | 77. 82. A köztivő ember fia. 6 füzet. |

JÓSIKA MIKLÓS REGÉNYEI.

Népszerű kiadás.

50 kr. egy-egy kötet.

- | | |
|---|--|
| 1. 2. Abafi. 2 kötet | 25. 26. Eszter. 2 kötet. |
| 3. Zólyomi. | 27. 28. Rom titka. 2 kötet. |
| 4—6. Az utolsó Báthori. 3 kötet. | 29—32. A hat Uderszki leány. 4 kötet. |
| 7—10. A csehok Magyarországon. 4 kötet. | 33—35. A két barát. 3 kötet. |
| 11—14. Zrínyi a költő. 4 kötet. | 36—40. Jósika István 5 kötet |
| 15. 16. A könnyelműek. 2 kötet | 41—43. A zöld vadász. 3 kötet |
| 17—24. Második Rakóczi Ferencz 8 kötet. | 44—49. Egy nézer szabadsághős 6 kötet. |
| | 50. 51. Két kiraly. 2 kötet. |

JÓSIKA MIKLÓS BESZÉLYEI ÉS KISEBB REGÉNYEI.

Új olcsó kiadás.

16-rét. Nyolcz kötet 4 frt, egy-egy kötet 50 kr.

50 kr. 1 frt 50 kr. 1 frt 1 frt.

1. Az élet utjal. Egy kötet (232 lap) füzve
- 2—4. Elet és tündérhon. 3 kötet (503 lap) füzve
5. 6. Szív rejtelmek. 2 kötet (579 lap) füzve
7. 8. Vizhaugok. 2 kötet (353 lap), füzve

A „Franklin-társulat“ magyar irodalmi intézet kiadásában megjelent (Budapest, egyetem-utca 4.) és minden könyvtárban kapható:

Budapest

főváros törvényhatóságának szervezete.



Hivatalos kiadás.

Ára füzve 1 forint 50 krajczár.

Német fordításban is ugyanazon áron kapható.

Kilenczedik évfolyam.

Jogtudományi Közlöny

kapcsolatban a

DÖNTVÉNYTÁR-ral

és a törvénykezésre vonatkozó összes Szabályrendeletek s Törvényjavaslatok } gyűjteményével.

Szerkeszti Dr. Dárdai Sándor. Kiadja a Franklin-társulat.

Előfizetési föltételek:

Negyedévre (január—március)	3 forint.
Félévre (január—június)	6 „
Háromnegyedévre (január—szeptember)	9 „
Egész évre (január—december)	12 „

A lap kiadó-hivatala részéről legyen szabad arra figyelmzettetni, hogy a „Jogtudományi Közlöny“ nemcsak a legterjedelmesebb, hanem a legolcsóbb szaklap, mert a felsorolt mellékletek külön beszerzésénél a „rendeletek tára“ évenként 3 frtba, a „Döntvényár“ évenként 4 frtba és a „törvényjavaslatok“ évenként legalább 2 forintba, tehát összesen 9 frtba kerülnek, és így a „Jogtudományi Közlöny“ ezen mellékletek szolgáltatásával a legolcsóbb szaklap.

Az előfizet i pénzek bérmentesen és a vidékről legczélzerűbben posta-utalvány útján küldendők

a „Jogtudományi Közlöny“ kiadó-hivatalához
Budapest, egyetem-utca 4-ik sz. alatt.

A „Franklin-társulat“ magyar irodalmi intézet kiadásában, (Budapest, egyetem-utca 4-ik szám) megjelent és minden könyv-árúsnál kapható:

Épen most jelent meg

Legujabb Házi Titkár.

Első kötet.

MAGYAR LEVELEZŐ.

Elméleti és gyakorlati vezérkönyv
a közéletben előforduló mindennemű levelek
helyes szerkesztésére.

Számos utbaigazító példakkal ellátva s a posta- és távirai szabályok-
kal és díjszabásokkal, úgy más közhasznú czikkekkal megtöltve.

Szerkesztette

TÓTH LAJOS,

köz- és váltóüggyvéd.

Nyolczadik újból átdolgozott s a legujabb hazai törvényekhez s rendeletekhez
alkalmazott kiadás.

(Nagy 8-rét, 412 lap.) — Ára füzve 2 ft. 60 kr.

Második kötet.

MAGYAR ÖNÜGYVÉD

vagyis

elméleti és gyakorlati tanácsadó és utmutató
a polgári életben

leginkább előforduló jogügyletek elintézésére;

továbbá

az államfő, az államkormány, s a közigazgatási és a bírói hatóságoknál ügyvédi segély
nélkül benyújtható mindennemű folyamodványok, kérvények, panaszok, felebebeszések,
valamint a

jogügyleteket tárgyzó magán-okiratok és beadványok
fogalmazására és szerkesztésére vonatkozólag

több százra menő

magyar és német szövegű írománpéldával ellátva.

Minden osztálybeli honpolgárok használatára

írta

TÓTH LAJOS,

köz- és váltóüggyvéd, Pest megye volt tiszti főügyésze.

Harmadik,

egészen átdolgozott s az időközben hatályba lépett újabb és legujabb hazai törvények
alapján kiegészített és jelentékenyen bővített kiadás

(Nagy 8-adrét, 504 lap.) — Ára 2 forint 40 krajczár.

Legujabb szerkesztetű

MAGYAR LEVELEZŐ ÉS HÁZI ÜGYVÉD.

10-ik javított és a mostani törvények- és viszonyokhoz
alkalmazott kiadás.

Szerkesztő

FARKAS ELEK.

(8-adrét, 363 lap.) — Ára füzve 80 krajczár.

Legujabb magyar-német levelező.

Vagyis gyűjteménye a polgári életben előforduló mindenféle iratoknak, mint köszöntő-,
köszönő, mentegető-, kéré-, ajánló-, emlékeztető- és intó-, baráti- és szerelmesle-
veleknek stb. valamint: kötelezővények, nyugtatóványok, váltók, utalványok, bizonyítványok,
meghatalmazások, folyamodások, szerződések, végintézetek stb. Irta Karády Ignác.
Hetedik tetemesen bővített a javított kiadás szakértő felügyelés alatt. (344 lap, 8-rét.)
Füzve 80 kr.

HÖLGYEK TITKÁRA.

Legujabb és legteljesebb levelezőkönyv nők számára.

Negyedik bővített kiadás.

(8-adrét, VIII és 312 lap.) Ára kemény kötésben 1 ft 50 kr.

Kiadja és nyomtatja a „Franklin-társulat“ magyar irodalmi intézet és könyvnyomda, Budapest (egyetem-utca 4-ik szám).

A MAGYAR TÖRVÉNYEK

rendezett és kiegészített új kiadása (8-adrét).

1. A magyar hiteltörvények gyűjteménye.

I. A magyar váltótörvény (1840: XV. t. cz. és 1844. VI. t. cz.) a legujabb tör-
vények szerint, jelesül az 1868: LIV. 1869: III, IV., 1870: XVI és 1871. évi XXXI.
és XXXIV. törvényekkel foglalt módosítások, és egyéb a hiteltörvényekre vonat-
kozó magyar királyi rendeletek szerint összeállítva, s több más hasznos felvilágosító
jegyzetekkel és elvi határozatokkal ellátva. Szerkeszté Szeiczey Gusztáv, (8-r., 208 l.),
füzve 1 ft.

II. A magyar esdőtörvény az 1840. XXII és 1844: VII. törvényekkelből az
ideiglenes törv. szabályokban s az 1868: LIV., 1869: IV., 1870: XLIII., 1871: VIII.,
XVIII., XXXI. és XXXIV. törvényekkel foglalt módosítások
szerint összeállítva, és egyéb hasznos jegyzetekkel ellátva. Szerkeszté Szeiczey
Gusztáv, (8-rét 84 lap) füzve 60 kr.

III. A magyar kereskedelmi és ipartörvények. A legujabb törvények szerint
egybeilleszté Szeiczey Gusztáv, (8-rét, 88 lap), füzve 60 kr.

2. Urbéri tárgyú törvény-gyűjtemények. Az 1847—8-ik évtől egész 1873-ik
évig alkotott s urbéri tárgyú tör-
vényekkel gyűjteménye az azokra vonatkozó egyéb törvények s rendeletekkel
kiegészítve. Második kiadás. Szerkeszté Szeiczey Gusztáv, (8-r., 11 iv. (Füzve
1 ft 20 kr.

3. Törvényzikk a vadászatról, fűgelékképen az abban hivatkozott mezei
rendőrségi 1840. törvényzikkal kiegészítve
s betűrendes tárgymutatóval ellátva. (8-rét, 56 lap.) Füzve 40 kr.

4. A köztörvényhatóságok, községek és első folyamodású bíróságok rendezésére
vonatkozó törvények és kir. miniszteri rendeletek
gyűjteménye. Hivatalos kiadás után összeállítva és egy betűrendes tárgymutatóval
ellátva. Egybeilleszté Szeiczey Gusztáv. (8-rét, XXIV, 246 lap.) Füzve
1 ft 20 kr.

5. Az 1847/8-ik országgyűlési törvényzikk, a későbbi törvényekben
foglalt módosítások szer-
int kiigazítva és a sajtótörvények életbe lépésétől az esküdtészi eljárás szabályo-
zás tárgyában kibocsátott magyar kir. miniszteri rendeletekkel kiegészítve.
Egybeilleszté Szeiczey Gusztáv, (8-rét, XVI, 225 lap.) Füzve 1 ft.

6. A magyar honvédelmi törvények és a honvédek számára a magyar királyi
honvédelmi miniszter által kibocsátott s
ó. cs. és apost. kir. felsége által szentesített fontosabb szervezési és szolgálati sa-
bályok gyűjteménye betűrendes tárgymutatóval ellátva. (8-rét, XVI, 361 lap.)
Füzve 1 ft 20 kr.

7. Magyarország és Erdély bírósági szerkezete és helyközségei-
bírósági felosztása. A magyar kir. igazságügyminiszter által
rendelt későbbi módosítások, illetőleg változtatások szerint ki-
javítva. 1873. (240 lap, 8-rét.) Füzve 1 ft 20 kr.

8. Függelék, magában foglalja mindazon törvényzikket és magy. kir. miniszteri
rendeleteket, melyek az 1872-ik évtől fogva a köztörvényhatóságok,
községek és bíróságok rendezése tárgyában pótlólag vagyis kiegészítőleg hoz-
zattak, illetőleg kiadattak. Egybeilleszté Szeiczey Gusztáv, 1873. (176 lap, 8-rét.)
Füzve 70 kr.

9. A bélyeg- és jogilletékek valamint a bélyegdíjak iránti tör-
vény és szabályok. Az 1868. évi XXIII. t. cz. és a pénzügyi törvény 14.
füzete alapján, az 1869. XVI., 1870. LVIII.,
LXIII. és 1873. IX. törvényzikkben, úgy egyéb magyar kir. miniszteri rende-
letekben foglalt módosítások szerint kiigazítva. Összeállította Szeiczey Gusztáv.
(335 lap, 8-rét.) Füzve 2 ft.

10. A Magyarországon és Erdélyben hatályban levő egyenes
adókra, jelesül a személyes kereseti, jövedelmi, ház- és földadókra és az
ezek kivételére s behajtására stb. vonatkozó törvények s
szabályok gyűjteménye az 1868. évi XXII., XXIV., XXV., XXVI. és XXXIV.
törvényzikk, úgy a pénzügyminiszterium által 1868. évben kiadott pénzügyi
törvények 1., 2., 3. és 4. füzetei alapján, a későbbi törvényekben, jelesül: az 1870,
XXIX., L., LI., 1871. LVIII. és végre az 1873. évi VI., VII., VIII. és XVI. tör-
vényzikkben foglalt módosítások szerint kiigazítva. Egybeilleszté Szeiczey
Gusztáv. (242 lap, 8-rét.) Füzve 1 ft 60 kr.

MAGYAR TÖRVÉNYKÖNYVEK

ZSEBKIDÁSBAN.

A polgári törvénykezési rendtartás, magyar királyi miniszteri rendeletekkel bővítve: 1.
Igazságügyminiszteri rendelet a polgári törvénykezési rendtartást tárgyzó 1868.
LIV. törvényzikk életbe lépésétől, s az erre szükséges intézkedések tárgyában. —
2. Igazságügyminiszteri 1869. évi ápril 8-án kelt rendelete a bírói ügyvitel tárgyában.
— 3. Igazságügyminiszteri rendelet a váltóvégrehajtások tárgyában. — 4. Igazság-
ügyminiszternek 1869. évi ápril 8-án kibocsátott rendelete, a hitbizományi ügyek-
ben követendő eljárás szabályozás tárgyában. — 5. Szabályrendelet a telekköny-
veknek a birtokszabályozások folytán szükségessé vált átalakításánál követendő eljá-
rás tárgyában. — 6. 1870. évi XIV. törvényzikk, az 1868-ki LIV. t. cz. némely
szakaszainak módosításáról. Második bővített kiadás. (16-rét, 348 lap) füzve 80 kr.
A magyar váltó-kereskedelmi és esdőtörvények és magyar királyi miniszteri ren-
deletekkel bővítve: 1. Igazságügyminiszteri rendelet a váltóvégrehajtások tárgyá-
ban. — 2. Igazságügyminiszteri 1869. évi ápril 8. kelt rendelete a bírói ügyvitel tár-
gyában. — 3. 1870. évi XIV. törvényzikk az 1868. LIV. t. cz. némely szakaszainak
módosításáról. Második bővített kiadás. (468 lap, 16-rét) füzve 1 ft.
A köztörvényhatóságok, községek és elsőfolyamodású bíróságok rendezésére vonat-
kozó törvények és kir. miniszteri rendeletek gyűjteménye. Hivatalos kiadás után
összeállítva és egy betűrendes tárgymutatóval ellátva. Egybeilleszté Szeiczey
Gusztáv. (16-rét, 212 lap) füzve 60 kr.



Budapest, február 8-án 1874.

6-dik szám.

ELŐFIZETÉSI FÖLTÉTELEK: a Vasárnapi Ujság és Politikai Újdonságok együtt: Egész évre 12 ft., félévre 6 ft.
Csupán a Vasárnapi Ujság: Egész évre 8 ft., félévre 4 ft. Csupán a Politikai Újdonságok: Egész évre 6 ft., félévre 3 ft.

XXI. évfolyam.

HIRDETÉSEK DIJA: Egy ötször hasábozott petit sor, vagy annak helye egyszeri igtatásnál 15 krajczár; többször igtatásnál 10 krajczár. Bélyegdíj külön minden igtatás után 30 krajczár.
Kiadó-hivatalunk számára hirdményeket elfogad Bécsben: Oppelk Alajos, Wollzeile Nr. 22 és Haasenstejn és Vogler, Wallfischgasse Nr. 10.

IMRE SÁNDOR.

Minél előbbre halad a világ anyagi és
szellemi téren, minél részletesebb ismer-
etek s gyakorlat szükséges, hogy
az egészen uralkodassunk s a kitűzött
célokat elérjük: annál jobban érvényesül
az élet és munka minden ágában, a tu-
dományban is, a munkafülsztás nagy
elvé. Ez elv igazi s következetes kivitele
a legujabb kor vívmánya. Egyfelől kö-
vetkezménye a tudomány óriási haladá-
sának, másfelől föltétele a további — s
hiszszük még óriásibb — haladásnak.

Hála istennek, nálunk is lejárt az
universalisták, encyclopedisták és poly-
historok kora. Szaktudomány, a mit ma
a tudóstól követelünk. A tudományok
roppant birodalmából a maga kiválasz-
tott kis tartományát is tökéletesen birni:
sok egy emberéletre; szétszaporítani a
mellett mindenre: lehetetlen.

A tudományzajok régi fölosztása
sem áll már merevül. Azelőtt azt mond-
ták: történelem; ma ez az egy mező is
annyi kisebbre oszlik, melyek mindeike
ismét egy életet kíván. A világ- s a
hazai történet, a jog-történet, a mivelt-
ség-történet, az intézmények történelme,
sőt ezek egyikében is külön korszakok,
megannyi önálló buvárlatot s egy élet
munkáját igényelik. Azelőtt azt mondták:
nyelvészet; ma ez az egy mező, sőt csak a
magyar nyelvészet is, különböző iskolák-
ban, más-más önálló irányban, de tulaj-
donképen az egésznek csak egyik-egyik
részét, egyik-egyik oldalát ölelve föl, kül-
lön-külön miveltetik. Itt van az összeha-
sonlító nyelvészet: s ebből is elég egy
embernek az ural-altáji, másoknak az árjai,
vagy ismét a sémi csoport. Aztán itt van a
magából a nyelvből, annak belső saját ter-
mészetéből, történelméből s mai fejlődéséből
merítő és buvárlató nyelvészet, mely egé-
szen más mezőt mivelt, mint amaz, de
szintén közös czél felé néz s vezet, s maj-
dan a végeredmények összetételével együtt
fogják elérni, a mi külön-külön elég volt
itt is, ott is egy emberéletre, de az egészet
csak együtt ölelheti föl.

Nyelvészeink diszes sorában nem az
utolsó helyek egyikét foglalja el Imre



IMRE SÁNDOR.